

Informatieblad 5: Etikettering van diervoeders

Versie 2, 21-7-2023

Versie	Wijzigingen
6-7-2022	Eerste versie
21-7-2023	Uitvoeringsregeling Meststoffenwet toegevoegd QenA verwijderd en apart op de NVWA website geplaatst

Leeswijzer

Het informatieblad is zodanig opgesteld dat de informatie voor de verschillende typen diervoeders bij elkaar gegroepeerd is. Hierdoor kan gemakkelijk alle informatie per type diervoeder gelezen en uitgeprint worden.

Indien niet anders is aangegeven verwijzen de genoemde artikelen en bijlagen naar de artikelen en bijlagen in Verordening (EG) nr. 767/2009.

Disclaimer

Aan dit infoblad kunnen geen rechten worden ontleend. De actuele wet- en regelgeving is leidend.

Inhoud

1. Inleiding	6
2. Reikwijdte	6
3. Definities en wetgeving	6
Definities (artikel 3).....	6
Relevante wetgeving.....	7
Afgeleide wetgeving.....	7
Samenhang tussen Vo 767/2009 en Vo 1831/2003	7
4. Algemene voorschriften etikettering diervoeder.....	8
Algemene voorschriften etikettering diervoeders (artikel 11).....	8
Aanbiedingsvorm: plaats, lay-out en taal van het etiket	8
Voedermiddelen, mengvoeders (artikel 14)	8
Aanbiedingsvorm toevoegingsmiddelen en voormengsels (art. 16, lid 1 van Vo 1831/2003).....	8
Aanbiedingsvorm genetisch gemodificeerde diervoeders (art. 25, lid 2 van Vo 1829/2003)	9
Uitzondering van gebruik van etiket: begeleidend document (artikel 11, lid 2).....	9
Verkoop van diervoeders op afstand: verkoop op websites (artikel 11, lid 3)	9
Verantwoordelijkheid voor etikettering (artikel 12)	9
Verantwoordelijkheden detailhandel en distributie	9
Facultatieve etikettering (artikel 22).....	9
Gidsen voor goede praktijken (artikel 25)	10
EU Catalogus van voedermiddelen versus de sectorale feed material register (artikel 24).....	10
Etiketteringsvoorschriften uit andere wetgeving	11
Dierlijke bijproducten en afgeleide producten.....	11
TSE wetgeving	12
Wetgeving ten aanzien van genetische gemodificeerde levensmiddelen en diervoeders (GGO wetgeving)	12
Gemedicineerde diervoeders	12
5. Etikettering van voedermiddelen.....	13
Definitie voedermiddel	13
Algemene uitzonderingen	13
Maximum normen voor toevoegingsmiddelen in voedermiddelen	13
Voorschriften uit de Feed Catalogus	14
Algemene bepalingen uit Deel A.....	14
Bepalingen t.a.v. maximum gehalten en zuiverheid van voedermiddelen.....	14
Verplichte gegevens op het etiket van voedermiddelen	16
Verplichte vermeldingen voor voedermiddelen conform bijlage V (artikel 16, lid 1, onder b)	18
Aanvullende etiketteringsvoorschriften voor niet-conforme voedermiddelen	19
6. Etikettering van aanvullende -en volledige mengvoeders.....	20
Definities.....	20
Algemene uitzonderingen	20
Maximum normen voor toevoegingsmiddelen in aanvullende diervoeders	20

6.1 Etiketgeving aanvullende -en volledige mengvoeders voor voedselproducerende dieren	22
Verplichte gegevens op het etiket	22
Aanvullende etiketteringsvoorschriften diervoeders	25
Etiketteringsvoorschriften voor niet-conforme diervoeders	25
6.2 Etiketgeving aanvullende -en volledige mengvoeders voor niet-voedsel producerende dieren ..	26
Verplichte gegevens op het etiket	26
Categorieën voedermiddelen uit Richtlijn 82/475/EG	29
Aanvullende etiketteringsvoorschriften diervoeders	30
Etiketteringsvoorschriften voor niet-conforme diervoeders	30
7. Etiketgeving toevoegingsmiddelen en voormengsels	31
Definities	31
Algemene voorwaarden (art. 16, lid 1)	31
7.1 Etiketgeving van toevoegingsmiddelen	32
Verplichte gegevens op het etiket van toevoegingsmiddelen	32
Aanvullende gegevens m.b.t. specifieke toevoegingsmiddelen (Bijlage III, punt 1, Vo. 1831/2003)	32
Preparaten: aanvullende voorschriften voor bepaalde toevoegingsmiddelen bestaande uit preparaten (Bijlage III, punt 2, Vo. 1831/2003)	33
7.2 Etiketgeving van voormengsels	34
Verplichte gegevens op het etiket van voormengsels	34
Aanvullende gegevens m.b.t. voormengsels die specifieke toevoegingsmiddelen bevatten (Bijlage III, punt 1, Vo. 1831/2003)	36
Aanvullende voorschriften voor voormengsels die bepaalde toevoegingsmiddelen bestaande uit preparaten bevatten (Bijlage III, punt 2, Vo. 1831/2003)	36
8. Etikettingsvoorschriften andere wetgeving	38
Aanvullende gegevens conform de dierlijke bijproducten wetgeving	38
Aanvullende gegevens conform de TSE wetgeving	39
Tabel etikettering VDE en mengvoeders conform HV, Deel G van Bijlage IV uit Vo 999/2001 ..	40
Aanvullende gegevens conform de GGO wetgeving	41
Aanvullende gegevens conform de gemedicineerde diervoeder wetgeving	42
Bijlage 1: Voorschriften toevoegingsmiddelen en analytische bestanddelen voor voedselproducerende dieren	45
Etiketgeving van toevoegingsmiddelen conform artikel 15, onder f), artikel 22, lid 1 en Bijlage VI	45
Toegestane afkortingen functionele groepen	46
Etiketgeving van analytische bestanddelen conform artikel 17, lid 1, f), artikel 22, lid 1 en Bijlage VI, Hoofdstuk II	47
Bijlage 2: Voorschriften toevoegingsmiddelen en analytische bestanddelen voor niet-voedselproducerende dieren	48
Etiketgeving van toevoegingsmiddelen conform artikel 15, onder f), artikel 22, lid 1 en Bijlage VII	48
Toegestane afkortingen functionele groepen	49
Etiketgeving van analytische bestanddelen conform artikel 17, lid 1, f), artikel 22, lid 1 en Bijlage VII	50

Bijlage 3: Aanvullende voorschriften voor diervoeders met bijzonder voedingsdoel (dieetvoeders) 51

1. Inleiding

Mengvoeders, voedermiddelen, voormengsels en toevoegingsmiddelen moeten geëtiketteerd worden. Het is alleen niet altijd duidelijk wat er op het etiket moet staan, omdat de regelgeving ingewikkeld is en omdat de eisen verschillend zijn voor de verschillende typen diervoeders. Ook staan de etiketteringsvoorwaarden niet alleen in de diervoederwetgeving, maar ook in andere wetgeving zoals b.v. de wetgeving over dierlijke bijproducten. In dit informatieblad zijn de wettelijke verplichtingen met betrekking tot etikettering van mengvoeders, toevoegingsmiddelen en voormengsels bij elkaar gebracht in één document. Hiermee is het een instrument voor inspecteurs van de NVWA en andere belanghebbenden om te toetsen of etiketten op diervoeders voldoen aan de wetgeving. Overigens wordt in het toezicht niet alleen gecontroleerd op wat er op het etiket staat, maar de controles omvatten b.v. ook de identificatie van niet-vermelde ingrediënten.

2. Reikwijdte

In dit infoblad staan de wettelijk verplichte voorschriften voor de etikettering van voedermiddelen, mengvoeders, toevoegingsmiddelen en voormengsels. Deze voorschriften staan onder andere in de volgende verordeningen: Verordening (EG) Nr. 767/2009, handel en gebruik diervoeders (marktverordening), Verordening (EU) Nr. 142/ 2011 (uitvoeringsverordening dierlijke bijproducten), Verordening (EG) 1831/2003 (toevoegingsmiddelen) en de TSE verordening, Verordening (EG) 2001/999.

Daarnaast zijn er nog vele relevante andere wettelijke bepalingen die ook met de etikettering van diervoeders te maken hebben, maar die buiten de reikwijdte van dit infoblad vallen. Buiten de reikwijdte van dit infoblad vallen de volgende onderwerpen:

- het laboratoriumonderzoek op de samenstelling van het diervoeder;
- de voorschriften voor het voeren van claims op etiketten of informatiedragers van diervoeders in het algemeen. Voor informatie over het voeren van claims kan het' [Nationaal Beoordelingskader Claims op Diervoeding | Beleidsdocument | College ter Beoordeling van Geneesmiddelen \(cbg-meb.nl\)](#) worden geraadpleegd;
- de verplichte etiketteringsgegevens voor biologische producten. Voor het toezicht op biologische producten is het [SKAL](#) verantwoordelijk;
- etiketteringsverplichtingen over veiligheid van chemische stoffen en mengsels (Verordening (EG) Nr. 1272/2008, CLP).

De informatie in dit document wordt gebruikt door inspecteurs van de NVWA bij het toezicht. De sector heeft eigen Gidsen voor goede praktijken waarin verplichte en facultatieve etiketteringsvoorschriften zijn opgenomen. Ze kan echter ook gebruikmaken van de informatie in dit document.

Bedrijven kunnen bij een inspectie aangeven of ze werken volgens de Gidsen van goede praktijken en welke passages ze uit deze gidsen hebben overgenomen.

3. Definities en wetgeving

Definities (artikel 3)

- Diervoeders: alle producten en stoffen, inclusief additieven, verwerkt, gedeeltelijk verwerkt of onverwerkt, die bestemd zijn om te worden gebruikt voor orale voeding aan dieren.
- Etikettering: alle woorden, gegevens, merk- of handelsnamen, afbeeldingen of tekens die op een diervoeder betrekking hebben en die op informatiedragers, zoals verpakking, recipiënt, bijsluiter, etiket, document, band, kraag of het internet zijn aangebracht of vermeld, en die betrekking hebben op dit diervoeder of dit vergezelden, inclusief voor reclame doeleinden.
- Etiket: elk(e) label, merknaam, merkteken of afbeelding of ander beschrijvend materiaal, geschreven, gedrukt, gestencild, als merkteken aangebracht, in reliëf uitgevoerd of ingeperst op of bevestigd aan een verpakking of recipiënt van een diervoeder.

Relevante wetgeving

- Verordening (EG) nr. 767/2009, het in de handel brengen en het gebruik van diervoeders; marktverordening;
- Verordening (EG) nr. 1831/2003, toevoegingsmiddelen en voormengsels;
- Verordening (EU) nr. 142/2011, uitvoeringsverordening dierlijke bijproducten;
- Verordening (EG) nr. 999/2001, preventie, bestrijding en uitroeiing van bepaalde overdraagbare spongiforme encefalopathieën), TSE verordening: Annex IV;
- Verordening (EG) nr. 1829/2003, genetisch gemodificeerde levensmiddelen en diervoeders;
- Verordening (EG) nr. 1830/2003, traceerbaarheid en etikettering genetisch gemodificeerde diervoeders;
- Verordening (EU) 2020/354, diervoeders met bijzonder voedingsdoel; dieetvoeders; parnuts;
- Richtlijn 82/475/EG, etikettering niet-voedselproducerende dieren;
- Verordening (EU) 2019/4, gemedicineerde diervoeders (van kracht vanaf 1-1-2022);
- Verordening (EG) nr. 178/2002, algemene levensmiddelen verordening.

Uitvoeringsregeling Meststoffenwet

Afgeleide wetgeving

In de marktverordening (Verordening (EG) nr. 767/2009) wordt verwezen naar de onderstaande wetgeving:

- Verordening (EG) nr. 68/2013: catalogus van voedermiddelen;
- Richtlijn 2004/48/EG: handhaving van intellectuele eigendomsrechten;
- Richtlijn 2008/38/EG: voeders met een bijzonder voedingsdoel; is nu Verordening (EU) 2020/354;
- Richtlijn 2002/32/EG: ongewenste stoffen;
- Richtlijn 2002/65/EG: betreffende de verkoop op afstand van financiële diensten aan consumenten en tot wijziging van de Richtlijnen 90/619/EEG, 97/7/EG en 98/27/EG van de Raad.

Samenhang tussen Vo 767/2009 en Vo 1831/2003

De eisen voor etikettering van diervoeders, voedermiddelen en mengvoeders, die in de handel gebracht worden zijn specifiek opgenomen in Vo 767/2009. Dit is inclusief eisen voor voedermiddelen of mengvoeders die toevoegingsmiddelen of voormengsels bevatten. In Verordening (EG) nr. 1831/2003 zijn de bepalingen voor de etikettering en verpakking van toevoegingsmiddelen en voormengsels die in de handel gebracht worden opgenomen. Er is samenhang tussen beide wetgevingen. Een aantal voorschriften uit de 767/2009 is ook van toepassing op toevoegingsmiddelen en voormengsels. Het gaat dan b.v. om artikel 11, artikel 12 en artikel 13. De juridische basis hiervoor is als volgt:

- Het toepassingsgebied van Vo 767/2009 staat in artikel 2 en beslaat het gebruik en in de handel brengen van voeders voor voedselproducerende – en niet voedselproducerende dieren. In lid 2 van dit artikel is opgenomen dat Vo 767/2009 van toepassing is onverminderd andere toepasselijke regelgeving, waaronder Vo 1831/2003. Beide wetgevingen zijn dus van toepassing.
- In Vo 767/2009 wordt in de verschillende artikelen die gaan over etikettering, b.v. artikel 11, verwezen naar 'diervoeder'. Dit zijn alle stoffen en producten, inclusief additieven, verwerkt,

gedeeltelijk verwerkt of onverwerkt, die bestemd zijn om te worden gebruikt voor orale vervoeding aan dieren. De definitie van diervoeder omvat dus ook de toevoegingsmiddelen en voormengsels. Ook is in artikel 3 van Vo 767/2009 opgenomen dat voor de toepassing van deze verordening de definities van toevoegingsmiddelen en voormengsels zoals opgenomen in Vo 1831/2003 gelden. De algemene voorschriften gelden dan in voorkomende gevallen ook voor deze producten.

4. Algemene voorschriften etikettering diervoeder

Algemene voorschriften etikettering diervoeders (artikel 11)

De etikettering en de aanbiedingsvorm van diervoeders mogen niet misleidend zijn voor de gebruiker, voor wat betreft:

- de bestemming en de kenmerken van het diervoeder (met name: aard, het bij vervaardiging of productie toegepaste procedé, eigenschappen, samenstelling, hoeveelheid, houdbaarheid, diersoort);
- toekenning van effecten of kenmerken die het niet bezit;
- suggereren van bijzondere effecten of kenmerken, terwijl alle soortgelijke voeders dezelfde kenmerken bezitten;
- conformiteit van de etikettering met de diervoeder catalogus, de feed catalogus van de sector en de gidsen voor goede praktijken van de sector m.b.t. etikettering (artikel 24 en artikel 25).

Ook moet de etikettering van de producten duidelijk aangeven of zij bestemd zijn voor diervoeders of andere doeleinden. Als van een bepaalde partij van een product wordt verklaard dat deze niet bestemd is voor gebruik in diervoeders, mag deze verklaring achteraf door een exploitant in een later stadium van de keten niet worden gewijzigd (Vo. (EG) nr. 183/2005, bijlage II, Productie, punt 8).

De aangegeven of de te vermelden gehalten op het etiket hebben betrekking op het gewicht van het diervoeder, tenzij anders vermeld (artikel 11, lid 4 en bijlage II, punt 1).

Bij de vermelding van data moet het volgende format worden aangehouden: DD/MM/JJ (artikel 11 lid 4 en bijlage II, punt 2).

Aanbiedingsvorm: plaats, lay-out en taal van het etiket

Voedermiddelen, mengvoeders (artikel 14)

- volledig op een opvallende plaats op de verpakking, het recipiënt, een daaraan bevestigd etiket of het begeleidende document,
- duidelijk, goed leesbaar en onuitwisbaar,
- in ten minste de taal of een van de officiële talen van de lidstaat of de regio waar het diervoeder in de handel wordt gebracht,
- gemakkelijk herkenbaar en worden niet door andere informatie aan het oog onttrokken,
- in kleur, lettersoort en -grootte aangebracht waardoor geen enkel gedeelte van de informatie aan het oog onttrokken of benadrukt wordt, tenzij deze afwijking tot doel heeft om de aandacht op voorzorgsmaatregelen te vestigen.

Aanbiedingsvorm toevoegingsmiddelen en voormengsels (art. 16, lid 1 van Vo 1831/2003)

Voor toevoegingsmiddelen en voormengsels zijn er de volgende eisen:

- goed zichtbaar, duidelijk, leesbaar en onuitwisbaar,
- in ten minste de nationale taal of talen van de lidstaat waar het diervoeder in de handel wordt gebracht.

Aanbiedingsvorm genetisch gemodificeerde diervoeders (art. 25, lid 2 van Vo 1829/2003)

Voor diervoeders bestaande uit of geproduceerd met GGO's zijn er de volgende eisen t.a.v. aanbiedingsvorm van de etikettering van de verplichte gegevens: 'de hierna gegevens moeten duidelijk zichtbaar, leesbaar en onuitwisbaar in een begeleidend document of, waar van toepassing, op de verpakking, op de recipiënt of op een daarop bevestigd etiket worden aangegeven'.

De GGO etiket eisen zijn opgenomen in Hoofdstuk 8 van dit info-blad.

Uitzondering van gebruik van etiket: begeleidend document (artikel 11, lid 2)

Voedermiddelen of mengvoeders, die onverpakt of in niet-gesloten verpakkingen of recipiënten worden verhandeld, moeten worden vergezeld van een document met alle verplichte etiketteringsgegevens overeenkomstig Vo 767/2009. De wetgeving regelt geen format of lay-out voor een dergelijk document. Via het referentienummer van de partij of lot moet dit document gelinkt zijn aan de partij.

Verkoop van diervoeders op afstand: verkoop op websites (artikel 11, lid 3)

De verplichte etiketteringsgegevens overeenkomstig Vo 767/2009 moeten worden vermeld op het materiaal ter ondersteuning van de verkoop op afstand of kenbaar gemaakt via andere passende middelen alvorens de overeenkomst op afstand wordt gesloten, met uitzondering van de gegevens vermeld in:

- artikel 15, onder b), d) en e), en
- artikel 16, lid 2, onder c), of
- artikel 17, lid 1, onder d).

De gegevens bedoeld in artikel 15, onder b), d) en e), en artikel 16, lid 2, onder c), of artikel 17, lid 1, onder d), worden uiterlijk op het tijdstip van levering van het diervoeder verstrekt.

Verantwoordelijkheid voor etikettering (artikel 12)

De regelgeving spreekt over 'de voor de etikettering verantwoordelijke persoon'. Hiermee wordt bedoeld de exploitant:

- van een diervoederbedrijf die het diervoeder als eerste in de handel brengt,
- of
- van een diervoederbedrijf onder wiens naam of handelsnaam het voeder wordt verhandeld.

Verantwoordelijkheden diervoederbedrijven

- De voor de etikettering verantwoordelijke persoon is verantwoordelijk voor de aanwezigheid en inhoudelijke nauwkeurigheid van de etikettering.
- De exploitant van een diervoederbedrijf ziet erop toe dat ongeacht via welk medium verstrekte informatie aan de voorschriften van deze verordening voldoet. Dit, voor zover de activiteiten van de exploitant van invloed zijn op de etikettering binnen het bedrijf onder zijn leiding (zie detailhandel en distributie).
- De exploitant van een diervoederbedrijf zorgt ervoor dat in het bedrijf onder zijn leiding, verplichte etiketteringsgegevens in alle stadia van de voedselketen worden doorgegeven, zodat de eindgebruiker van het diervoeder over de benodigde informatie kan beschikken.

Verantwoordelijkheden detailhandel en distributie

Een diervoederexploitant die zich bezighoudt met detailhandel en distributie en geen directe invloed heeft op de etikettering, draagt naar beste vermogen bij tot de naleving van de etiketteringsvoorschriften. Met name door geen diervoeders te leveren waarvan hij weet - of op grond van de hem ter beschikking staande gegevens beroepshalve had moeten weten - dat deze niet aan die voorschriften voldoen.

Facultatieve etikettering (artikel 22)

Naast de verplichte etiketteringsgegevens mag de sector ook facultatieve etiketteringsgegevens op het etiket zetten. Er moet echter voldaan worden aan de algemene beginselen uit Vo. 767/2009: zie paragraaf algemene voorschriften voor etikettering.

Facultatieve etiketteringsgegevens staan onder andere in de Gidsen van goede praktijken van de sector.

Gidsen voor goede praktijken (artikel 25)

Er zijn drie Gidsen beschikbaar, waarvan twee zijn goedgekeurd door de Europese Commissie:

1. FEDIAF code of good labeling for petfood van oktober 2019 (FEDIAF_labeling_code_2019_onlineOctober2019.pdf). Deze Gids is goedgekeurd door de EC.
2. COPA/COGECA/FEFAC code of good labeling practice for compound feed for food-producing animals van 2014 (<http://www.FEFAC.eu>). Deze Gids is goedgekeurd door de EC.
3. FEFANA/EMFEMA/FEFAC code of practice for the application of the labeling rules laid down in Reg 1831/2003 for feed additives and premixtures ([Publications Archive - Fefana](#)). Deze Gids is niet goedgekeurd door de EC omdat in de Vo 1831/2003 geen wettelijke basis hiervoor is opgenomen.

Bedrijven kunnen gebruik maken van deze Gidsen. De twee gidsen die zijn goedgekeurd door de Europese Commissie zijn ook op wettelijke bepalingen beoordeeld. Toch kan het voorkomen dat er zaken in staan die niet in overeenstemming zijn met de wetgeving. In dat geval zal de NVWA niet handhaven op de ommissie. Bij het gebruik van de gids die niet is goedgekeurd door de Europese Commissie zal de NVWA wél handhaven op de ommissie.

EU Catalogus van voedermiddelen versus de sectorale feed material register (artikel 24)

De catalogus van voedermiddelen (Verordening (EG) nr. 68/2013, hierna: de Catalogus) is door de Europese Commissie aanvankelijk opgesteld als hulpmiddel ter verbetering van de etikettering van voedermiddelen en mengvoeders door het gestructureerd indelen van deze producten in categorieën en het uniformeren van informatie hierover.

Het gebruik van de Catalogus door de exploitanten van diervoederbedrijven was tot 2015 facultatief. Sinds 2015 moet bij de etikettering van voedermiddelen de benaming, indien beschikbaar, zoals vastgesteld in de Catalogus worden gebruikt (Vo. (EG) nr. 183/2005, bijlage II, Productie, punt 9). Het voedermiddel moet ook voldoen aan de relevante voorschriften in de Catalogus. Bij de etikettering moet de exacte naam van het voedermiddel én de verplichte analytische vermeldingen behorende bij het desbetreffende voedermiddel worden vermeld. Het onderliggende principe voor de verplichte etikettering van analytische bestanddelen van een bepaald voedermiddel in de Catalogus is of een bepaald product hoge concentraties van een specifiek bestanddeel bevat dan wel het productieproces de voedingskenmerken van het product heeft gewijzigd.

Naast bovengenoemde eisen zijn in de Catalogus ook nog andere eisen met betrekking tot etikettering opgenomen. Deze eisen staan in de Bijlage, Deel A, punt 8 t/m 14 en zijn naast de voorschriften uit Vo 767/2009 van toepassing. In punt 14 zijn 3 uitzonderingen beschreven. Deze zijn opgenomen in de tabellen in hoofdstuk 5, etikettering van voedermiddelen.

Let op: ook in de voetnoten in de tabellen in Deel B en C van de Catalogus kunnen nog voorschriften t.a.v. etikettering staan.

Indien de naam van het voedermiddel niet voorkomt in de Catalogus dan moet bij de etikettering de naam van het voedermiddel zoals aangemeld in het '[feed material register](#)' worden gebruikt (art. 24, lid 6).

Is een voedermiddel niet aangemeld in het 'feed material register' dan moet per direct dit voedermiddel in het register worden aangemeld voordat dit voedermiddel in diervoeding mag worden toegepast en in de handel mag worden gebracht. De Europese Commissie zal, bij het updaten van de Catalogus van voedermiddelen, deze nieuwe voedermiddelen, na goedkeuring, hierin opnemen.

Etiketteringsvoorschriften uit andere wetgeving

Naast de verplichte etikettering gegevens in Verordening (EG) nr. 767/2009 zijn ook in andere wetgeving verplichte etiketteringsgegevens opgenomen die op het etiket vermeld moeten worden. Dit betreft de volgende wetgeving,:

- dierlijke bijproducten wetgeving (DBP);
- TSE wetgeving;
- GGO wetgeving;
- dieetvoeders wetgeving (diervoeders met een bijzonder voedingsdoel);
- gemedicineerde diervoeders wetgeving;
- meststoffen wetgeving;
- biologische producten wetgeving. Toezicht hierop wordt uitgevoerd door het SKAL, de voorschriften zijn niet opgenomen in dit document.

De specifieke voorschriften met betrekking tot DBP, TSE, en GGO, gemedicineerde diervoeders en meststoffen zijn opgenomen in Hoofdstuk 8. Voorschriften uit de dieetwetgeving staan in Hoofdstuk 6.

Dierlijke bijproducten en afgeleide producten

In principe mogen alleen dierlijke bijproducten en afgeleide producten van categorie 3 in diervoeder worden gebruikt. Hoewel dit niet voor alle soorten categorie 3-materiaal geldt en er op grond van de DBP- en de TSE-wetgeving voor het gebruik van afgeleide producten van categorie 3 beperkingen gelden ten aanzien van de diersoorten waaraan deze mogen worden vervoerd. Met specifieke toestemming van de bevoegde autoriteit mogen echter alle soorten categorie 3-materiaal en bepaalde soorten categorie 2-materiaal worden gebruikt voor voeding aan een beperkt aantal diersoorten, waaronder dierentuindieren (zie artikel 18 van Verordening (EG) nr. 1069/2009).

Daarnaast bestaat er de mogelijkheid om in voeder voor gezelschapsdieren categorie 1-materiaal te verwerken dat geïmporteerd wordt uit derde landen en afkomstig is van dieren die een behandeling hebben ondergaan met middelen die in de EU verboden zijn. Ook kunnen dierentuinen toestemming krijgen om categorie 1-materiaal uit de eigen dierentuin te vervoederen.

Voedermiddelen bestaande uit dierlijke bijproducten of afgeleide producten moeten tijdens vervoer en opslag geëtiketteerd zijn volgens de dierlijke bijproducten wetgeving (Vo. (EG) nr. 142/2011, bijlage VIII, afd. 4, H II, 1 en 2).

Het etiket moet zijn aangebracht op de verpakking, de recipiënt of het voertuig en duidelijk, zichtbaar en leesbaar diverse vermeldingen bevatten ter identificatie van het materiaal of product (zie hoofdstuk 8 van dit infoblad). Dezelfde identificatie moet, naast andere gegevens, ook op het begeleidende handelsdocument worden vermeld.

Voor producten die verzonden worden tussen lidstaten moet de verpakking of recipiënten ook gemerkt worden met een onuitwisbare kleurcode:

- voor categorie 3: groen
- voor categorie 2: geel
- voor categorie 1: zwart

Categorie 1-materiaal dat diepgevroren wordt ingevoerd als grondstof voor voeder voor gezelschapsdieren moet voordat het de EU binnenkomt in het derde land zijn gemerkt met een kruis van vloeibare houtskool of actieve kool op elke buitenzijde van elk diepgevroren blok, of, wanneer de grondstoffen op pallets vervoerd worden die niet onderverdeeld zijn in afzonderlijke zendingen tijdens het vervoer naar het bedrijf voor de productie van voeder voor gezelschapsdieren van bestemming, op elke buitenzijde van elke pallet, op zodanige wijze dat de markering ten minste 70 % van de diagonale lengte van de zijkant van het diepgevroren blok bestrijkt en ten minste 10 cm breed is. Is dergelijk categorie 1-materiaal niet diepgevroren, dan moet het voordat het de EU binnenkomt in het derde land met vloeibare houtskool zijn bespoten of zodanig met houtskoolpoeder zijn gemerkt dat de houtskool duidelijk zichtbaar is op het materiaal.

Gaat het echter om mengvoeders die vervaardigd zijn op basis van dierlijke bijproducten of afgeleide producten en die als voeder voor de eindgebruiker (consument of veehouder) worden verpakt en/of in de handel worden gebracht conform artikel 4 van Verordening (EG) nr. 767/2009,

dan geldt dat deze niet geëtiketteerd hoeven te zijn conform de dierlijke bijproducten wetgeving (Vo. (EG) nr. 142/2011, bijlage VIII, afd. 4, H II, 6 c).

TSE wetgeving

Bijlage IV van de TSE-verordening (Verordening (EG) nr. 999/2001) bevat de afwijkingen op het verbod op het gebruik van dierlijk eiwit in diervoeding. Eén van de maatregelen om verkeerd gebruik van dierlijk eiwit te voorkómen is dat op het etiket van toegelaten voedermiddelen van dierlijke oorsprong en van mengvoerders waarin die zijn verwerkt een waarschuwing moet staan over de diersoort waarvan het voedermiddel afkomstig is en de diersoort waaraan dit gevoederd mag worden. Voor voedermiddelen geldt dat deze waarschuwing ook op het handelsdocument of gezondheidscertificaat moet staan.

Wetgeving ten aanzien van genetische gemodificeerde levensmiddelen en diervoeders (GGO wetgeving)

In de GGO wetgeving zijn etiketteringsvoorschriften opgenomen in twee verordeningen. In Verordening (EG) nr. 1829/2003 staan specifieke voorschriften ten aanzien van genetisch gemodificeerde diervoeders in de artikelen 24 en 25.

In Verordening (EG) nr. 1830/2003 staan specifieke voorschriften ten aanzien van genetisch gemodificeerde organismen in diervoeder in artikel 4 en 5.

In deze wetgeving wordt ook gesproken over etikettering van de producten en over informatieoverdracht door middel van schriftelijk mededelen aan de exploitant die het product afneemt. Dit laatste betekent dat de informatie via het etiket op het product kan worden overgedragen, maar ook via informatie op het handelsdocument of op een apart A4-tje bij het product.

Uitzondering: de GGO wetgeving, en dus ook de etiketteringseisen, is niet van toepassing op diervoeders die materiaal bevatten dat geheel of gedeeltelijk uit GGO's bestaat of daarmee is geproduceerd, in een verhouding van niet meer dan 0,9% van het diervoeder en van elk diervoeder waaruit het is samengesteld, mits de aanwezigheid van dat materiaal onvoorzien of technisch niet te voorkomen is (Vo. (EG) nr. 1829/2003, art. 24, lid 2).

Gemedicineerde diervoeders

In Verordening (EG) Nr. 2019/4 staan de voorwaarden voor etikettering in artikel 9 en Bijlage III. De verordening is van kracht vanaf 1-1-2022.

De etiketteringseisen zijn van toepassing op gemedicineerde diervoeders en tussenproducten. Een tussenproduct is een diervoeder dat niet klaar is om rechtstreeks zonder verdere verwerking aan dieren te worden gevoerd, dat bestaat uit een homogeen mengsel van een of meer diergeneesmiddelen met voedermiddelen of mengvoerders en dat uitsluitend bestemd is voor de vervaardiging van gemedicineerde diervoeders (art. 3, onderdeel b).

De informatie mag via het etiket op het product worden overgedragen, maar ook via informatie op het handelsdocument of op een apart A4-tje bij het product. De vermeldingen moet op een voor de eindgebruiker eenvoudige, duidelijke en begrijpelijke wijze worden vermeld (Bijlage III, introductie).

Uitgezonderd van etikettering zijn mobiele mengvoederbereiders die de gemedicineerde diervoeders uitsluitend vervaardigen zonder bestanddelen ervan af te leveren (Bijlage III, slotzin).

5. Etikettering van voedermiddelen

Definitie voedermiddel

producten van plantaardige of dierlijke oorsprong, waarvan het hoofddoel is te voldoen aan de voedingsbehoefte van dieren, in natuurlijke staat, vers of verduurzaamd, en de afgeleide producten van de industriële verwerking ervan, alsmede organische of anorganische stoffen, met of zonder toevoegingsmiddelen, bestemd om te worden gebruikt voor orale vervoeding, hetzij als zodanig rechtstreeks, hetzij na bewerking, hetzij bij de bereiding van mengvoeders of als draagstoffen in voormengsels.

Algemene uitzonderingen

- Gegevens als bedoeld in artikel 15, onder c), d), e) en g) en artikel 16, lid 1 b) hoeven niet te worden vermeld als de afnemer voor elke transactie (een transactie kan uit verscheidene zendingen bestaan) schriftelijk heeft afgezien van deze informatie (art. 21, lid 1).
- Gegevens als bedoeld in artikel 15, onder c), d), e) en g) en artikel 16, lid 1 b) hoeven niet te worden vermeld bij voedermiddelen die geen toevoegingsmiddelen bevatten en die door een exploitant van een diervoederbedrijf worden geproduceerd en aan een gebruiker van diervoeders in het stadium van de primaire productie voor gebruik in zijn eigen bedrijf worden geleverd. Dit geldt echter niet indien de voedermiddelen conserveermiddelen of inkuiladditieven bevatten (art. 21, lid 3).
- Wanneer voedermiddelen worden aangeboden door middel van een techniek voor communicatie op afstand hoeven de gegevens die staan in artikel 15, onder b), d) en e), en artikel 16, lid 2, onder c) vermeld op het materiaal ter ondersteuning van de verkoop op afstand of kenbaar gemaakt via andere passende middelen alvorens de overeenkomst op afstand wordt gesloten. Deze gegevens moeten verstrekt worden uiterlijk op het tijdstip van levering van het diervoeder (art. 11, lid 3).
- Op verpakte diervoeders mogen de gegevens als bedoeld in artikel 15, onder c), d) en e) en artikel 16, lid 2, onder c) op de verpakking buiten het etiket worden aangebracht. Er moet dan wel een vermelding op het etiket staan waar deze gegevens op de verpakking zijn te vinden (art. 21, lid 2).
- Bij voedermiddelen in hoeveelheden van niet meer dan 20 kg, bestemd voor de eindgebruiker en onverpakt verkocht, mogen de in de artikelen 15, en 16 bedoelde gegevens onder de aandacht van de koper worden gebracht door middel van een daartoe bestemde kennisgeving op de plaats van verkoop. De gegevens vallend onder artikel 15 onder a), en artikel 16, lid 1 worden voor de afnemer ten laatste op of bij de factuur verstrekt (art. 21, lid 6) .

Maximum normen voor toevoegingsmiddelen in voedermiddelen

1. Het is niet toegestaan dat voedermiddelen toevoegingsmiddelen bevatten met een gehalte van meer dan 100x het desbetreffende vastgestelde maximumgehalte in volledige diervoeders, of 5x in het geval van coccidiostatica en histomonostatica.

Uitzondering: diervoeders met een bijzonder voedingsdoel ('parnuts'): bij deze voeders mag de factor 100 overschreden worden, indien de samenstelling van de betreffende producten voldoet aan beoogde bijzondere voedingsdoel van de desbetreffende bestemming (zie de bijlage, deel B, bij Verordening (EG) 2020/354). Het volgens vergunning vastgestelde maximumgehalte van het toevoegingsmiddel mag in het diervoeder met bijzonder voedingsdoel niet worden overschreden.

2. De hoeveelheid aan toevoegingsmiddelen die ook in natuurlijke staat in bepaalde voedermiddelen voorkomt, wordt zó berekend dat het totaal van de toegevoegde en van nature aanwezige elementen het in de toelating bepaalde maximum niet overschrijdt (Vo. (EG) nr. 1831/2003, bijlage IV, punt 1).

Voorschriften uit de Feed Catalogus

In Deel A, Deel B en Deel C van de bijlage van de Feed Catalogus (Vo 68/2013) staan ook voorschriften voor etikettering van voedermiddelen. In Deel A staan algemene voorschriften, in Deel B een lijst van productieprocedures en Deel C bevat de lijst van voedermiddelen met bijbehorende specificaties die op het etiket moeten staan. Let hierbij ook op de voetnoten in Deel B en Deel C: ook hier kunnen nog voorschriften in zijn opgenomen.

Algemene bepalingen uit Deel A

De algemene bepalingen die betrekking hebben op de naamgeving van voedermiddelen zijn in de tabel 'verplichte gegevens op het etiket van voedermiddelen' opgenomen. Onderstaand een overzicht van de overige algemene bepalingen.

- Een benaming van een in Deel C voorkomend voerdmiddel mag alleen worden gebruikt voor een voerdmiddel dat aan de eisen van de desbetreffende vermelding voldoet. (Vo 68/2013, Bijlage, Deel A, punt 1)
- Elke vermelding in de lijst van voedermiddelen in deel C moet in overeenstemming zijn met de beperkingen inzake het gebruik of etikettering van voedermiddelen volgens de desbetreffende wetgeving van de Unie, zoals de GMO wetgeving, de TSE wetgeving en de dierlijke bijproducten wetgeving. (Vo 68/2013, Bijlage, Deel A, punt 2)
- Voedermiddelen die niet in deel C, hoofdstuk 12 zijn vermeld en die zijn geproduceerd door fermentatie en/of waarin van nature micro-organismen aanwezig zijn, mogen in de handel worden gebracht met levende micro-organismen indien het beoogde gebruik van de voedermiddelen en mengvoeders die deze stoffen bevatten
  - a) niet de vermenigvuldiging van de micro-organismen is en
  - b) niet gekoppeld is aan een in bijlage I bij Verordening (EG) nr. 1831/2003 beschreven functie van het (de) micro-organisme(n).De aanwezigheid van micro-organismen of enige functie als gevolg daarvan mag niet als eigenschap worden aangehaald met betrekking tot de voedermiddelen en mengvoeders die deze bevatten. (Vo 68/2013, Bijlage, Deel A, punt 6)
- Exploitanten van diervoederbedrijven die stellen dat een bepaald voerdmiddel meer eigenschappen heeft dan die vermeld in de kolom „omschrijving” van de lijst van voedermiddelen in deel C, of die verwijzen naar een in deel B vermeld procedé dat met een claim kan worden gelijkgesteld (bv. pensbestendig maken), moeten voldoen aan artikel 13 van Verordening (EG) nr. 767/2009. Daarnaast kunnen bepaalde voedermiddelen voldoen aan een bijzonder voedingsdoel overeenkomstig de artikelen 9 en 10 van Verordening (EG) nr. 767/2009. (Vo 68/2013, Bijlage, Deel A, punt 15)
- Indien een in deel C vermeld voerdmiddel waarvoor in een voetnoot wordt voorgeschreven dat de naam met de soort moet worden aangevuld, uit verschillende soorten bestaat, kan het alleen als voerdmiddel worden beschouwd wanneer de kenmerken en de oorsprong van de planten of de dieren die voor de voedermiddelen of delen daarvan zijn gebruikt, dezelfde zijn. (Vo 68/2013, Bijlage, Deel A, punt 16)

Bepalingen t.a.v. maximum gehalten en zuiverheid van voedermiddelen

- Onder „voormalige voedingsmiddelen” wordt verstaan: levensmiddelen, met uitzondering van cateringresten, die met volledige inachtneming van de EU-levensmiddelenwetgeving voor menselijke consumptie zijn geproduceerd, maar niet langer voor menselijke consumptie zijn bestemd, om praktische of logistieke redenen of wegens productieproblemen, verpakkingsgebreken of andere problemen en die, indien gebruikt als diervoeder, geen risico's voor de gezondheid inhouden. De vaststelling van maximumgehalten zoals bedoeld in punt 1 van bijlage I bij Verordening (EG) nr. 767/2009 is niet van toepassing op voormalige voedingsmiddelen en cateringresten. Een dergelijke vaststelling van maximumgehalten is wel van toepassing bij verdere verwerking als diervoeder. (Vo 68/2013, Bijlage, Deel A, punt 4).

- Voedermiddelen moeten vrij zijn van chemische onzuiverheden die het gevolg zijn van het productieproces en van technische hulpstoffen, tenzij er een specifiek maximumgehalte in de Catalogus is vastgesteld. Stoffen waarvan het gebruik in diervoeders is verboden, mogen niet aanwezig zijn en voor dergelijke stoffen worden geen maximumgehalten vastgesteld. Voedermiddelen met getolereerde residuen moeten vergezeld gaan van door exploitanten van diervoederbedrijven in het kader van normale handelstransacties verstrekte relevante informatie. (Vo 68/2013, Bijlage, Deel A, punt 4).
- In de catalogus van voedermiddelen moeten de maximumgehalten worden gespecificeerd voor chemische onzuiverheden die het gevolg zijn van het productieproces of van technische hulpstoffen en waarvan het gehalte 0,1 % of meer bedraagt. Ook kunnen in de catalogus maximumgehalten worden vastgesteld voor chemische onzuiverheden en technische hulpstoffen waarvan het gehalte minder dan 0,1 % bedraagt, indien dit met het oog op de goede handelspraktijken passend wordt geacht. Tenzij anders aangegeven in deel B of C van de bijlage worden maximumgehalten uitgedrukt als gewichtspercentage. De specifieke maximumgehalten voor chemische onzuiverheden en technische hulpstoffen worden vastgesteld in de beschrijving van het procedé in deel B, in de beschrijving van het voedermiddel in deel C, dan wel aan het einde van een categorie in deel C. Tenzij er in deel C een specifiek maximumgehalte is vastgesteld, is een in deel B voor een bepaald procedé vastgesteld maximumgehalte van toepassing op elk in deel C vermeld voedermiddel voor zover in de beschrijving van het voedermiddel naar dit procedé wordt verwezen en voor zover het procedé in kwestie aan de beschrijving in deel B voldoet. (Vo 68/2013, Bijlage, Deel A, punt 5).
- De botanische zuiverheidsgraad van een voedermiddel mag niet lager zijn dan 95 %. Botanische onzuiverheden zoals resten van andere oliehoudende zaden of vruchten, afkomstig van een eerder productieproces, mogen voor iedere soort oliehoudend zaad of oliehoudende vrucht niet meer dan 0,5 % bedragen. In afwijking van deze algemene regels kan een specifiek gehalte in de lijst van voedermiddelen in deel C worden vastgesteld. (Vo 68/2013, Bijlage, Deel A, punt 7)

Verplichte gegevens op het etiket van voedermiddelen

Artikel	Verplichte gegevens op het etiket	Uitleg	Uitzondering
15 a)	'voedermiddel'	Deze vermelding moet als zodanig op het etiket staan.	
b)	(handels)naam en het adres van de voor de etikettering verantwoordelijke exploitant.	De verantwoordelijke exploitant voor etikettering kan de producent van het voedermiddel zijn maar ook een derde partij.	
c)	Als van toepassing het erkenningsnummer volgens Vo 1069/2009 of Vo 183/2005 van de voor de etikettering verantwoordelijke persoon	Indien het bedrijf is erkend volgens art. 24 van Vo. 1069/2009 of art. 10 van Vo. 183/2005 moet dit nummer vermeld worden. Vermelding van het diervoeder registratienummer is facultatief. Voor een levensmiddelenbedrijf geldt dat het 183/2005 registratienummer vermeld kan worden. Heeft een bedrijf deze niet, dan kan het levensmiddelenbedrijf registratienummer vermeld worden.	Indien het bedrijf erkenningsnummers heeft volgens beide wetgevingen is voor producten van dierlijke oorsprong het nummer dat is toegekend volgens Vo 183/2005 leidend.
d)	Referentienummer van de partij of lot.		
e)	Netto hoeveelheid.	Vermelden in massa-eenheden of in massa- of volume eenheden voor vloeibare producten.	
g)	Vochtgehalte.	Als vochtgehalten in de kolom „verplichte vermeldingen” deel C van de Feed Catalogus zijn aangeduid, deze gehalten vermelden. Als het vochtgehalte echter minder dan 14 % bedraagt, is de vermelding ervan niet verplicht. Als geen specifiek vochtgehalte in de Feed Catalogus is aangeduid, is dan moet het vochtgehalte conform bijlage V van 767/2009 opgenomen worden. <i>Zie onderstaande tabel 'verplichte vermeldingen'.</i> Staat geen vochtgehalte in bovengenoemde wetgevingen, dan vochtgehalte vermelden indien hoger dan 14%. (Verordening (EG) nr. 767/2009, Bijlage I, punt 6 en Vo 68/2013, Bijlage, Deel A, punt 14 c))	
f)	'toevoegingsmiddelen', gevolgd door: - lijst van toevoegingsmiddelen.	Voor de lijst van vermeldingen van toevoegingsmiddelen zie Hoofdstuk I van Bijlage VI of VII, naar gelang de bestemming voedselproducerende dieren of niet-voedselproducerende dieren. <i>Zie Bijlage 1 en 2.</i> Zie ook item onder 16, lid 2 voor diersoort, gebruiksaanwijzing en houdbaarheid. In de toelating van elk toevoegingsmiddel afzonderlijk kunnen ook nog aanvullende etiketteringseisen vermeld staan. De toelatingen staan in het EU Register toegelaten diervoederadditieven	
16 lid 1 a)	Naam voedermiddel + naam van productieprocedé overeenkomstig Catalogus voedermiddelen (Vo. 68/2013) of Feed material register	Indien de naam van de voedermiddel in de catalogus van voedermiddelen staat vermeld, dan moet deze naam exact gebruikt worden (Vo 183/2005, Bijlage II, Productie, punt 9). Aan de naam moet het procedé zoals vermeld in kolom 'gebruikelijke naam/benaming in Deel B van Vo 68/2013 'toegevoegd worden (Vo 68/2013, Bijlage, Deel A, punt 8), tenzij het procedé al genoemd wordt in de naam van het voedermiddel uit Deel C, dan is dit niet nodig.	Indien het productieproces voor een bepaald voedermiddel afwijkt van de beschrijving procedé in Deel B, moet het productieproces in de beschrijving van het

Artikel	Verplichte gegevens op het etiket	Uitleg	Uitzondering
		<p>Voor een aantal voedermiddelen kunnen de synoniemen worden gebruikt die staan tussen vierkante haken in de kolom „benaming” van het desbetreffende voedermiddel in de Catalogus. (Vo 68/2013, Bijlage, Deel A, punt 10)</p> <p>De botanische naam van een plant wordt alleen in de omschrijving van de eerste vermelding in de lijst van voedermiddelen in deel C ten aanzien van die plant verstrekt (Vo 68/2009, Bijlage, Deel A, punt 12).</p> <p>Let op: in de voetnoten in Deel B en Deel C van de bijlage van de Catalogus staan ook eisen t.a.v. etikettering.</p> <p>Als in de Catalogus geen naam is opgenomen, dan moet de naam uit het Feed material register worden gebruikt.</p>	desbetreffende voedermiddel worden vermeld (Vo 68/2013, Bijlage, Deel A, punt 9).
lid 1,b)	Verplichte vermelding analytische gegevens	<p>Als het voedermiddel in de Catalogus voedermiddelen staat, dan moeten de verplichte analytische gegevens van dat voedermiddel uit de Catalogus op het etiket worden vermeld (zie Vo 68/2013, Bijlage, Deel C), deze vervangen dan de verplichte melding volgens de betreffende categorie van de lijst in Bijlage V van Vo. 767/2009 (Vo 68/2013, Bijlage, Deel A, 14a). <i>Zie onderstaande tabel 'verplichte vermeldingen bijlage V'.</i></p> <p>Als de kolom voor verplichte vermeldingen in de lijst van voedermiddelen in deel C van de Catalogus leeg wordt gelaten ten aanzien van de analytische bestanddelen die vermeld hadden moeten worden overeenkomstig het desbetreffende punt van bijlage V bij Verordening (EG) nr. 767/2009, hoeft geen van deze bestanddelen te worden geëtiketteerd.</p> <p>Staat het voedermiddel in het feed register, dan moet de verplichte melding volgens de betreffende categorie van de lijst in Bijlage V van Vo. 767/2009 opgenomen worden. <i>Zie onderstaande tabel 'verplichte vermeldingen bijlage V'.</i></p> <p><u>Zoutzuur onoplosbare as</u></p> <p>Het gehalte aan zoutzuur onoplosbare as mag niet meer dan 2,2% van de droge stof bedragen. Het gehalte van 2,2% mag bij voedermiddelen worden overschreden mits het gehalte op het etiket wordt vermeld.</p> <p>Voor voedermiddelen uit de Catalogus geldt dat wanneer in Deel C van de Catalogus een gehalte voor in zoutzuur onoplosbare as is aangeduid, deze moet worden aangehouden.</p>	
lid 2	<p>Als er toevoegingsmiddel(en) in zijn verwerkt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - diersoort/ categorie dieren; - gebruiksaanwijzing; - minimum houdbaarheid. 	<ul style="list-style-type: none"> - Diersoort of categorie dieren waarvoor het voedermiddel bestemd is, indien het voedermiddel niet voor alle diersoorten zijn toegelaten of wanneer er maximum gehalten gelden voor bepaalde diersoorten. - Gebruiksaanwijzing conform Bijlage II, punt 4 moet toegevoegd zijn als de toevoegingsmiddelen die zijn verwerkt een hoger gehalte dan de voor volledige diervoeder vastgestelde maximum gehalte hebben, dan wordt de maximum hoeveelheid aangegeven: in gr of kg volume eenheid voedermiddel/per dier/per dag, of in percentage van het dagrantsoen, of per kg volledig diervoeder of in percentage van het volledig diervoeder. 	Vermelding minimum houdbaarheid is niet nodig in geval van verwerking van technologische toevoegingsmiddelen.

Artikel	Verplichte gegevens op het etiket	Uitleg	Uitzondering
		- Minimum houdbaarheid vermelden als andere dan technologische toevoegingsmiddelen zijn verwerkt.	
DBP	DBP verklaringen Zie Hoofdstuk 8	Verplichte etiketteringsgegevens voor voedermiddelen van dierlijke oorsprong of voedermiddelen die producten van dierlijke oorsprong bevatten (b.v. voormalige voedingsmiddelen)	
TSE	TSE verklaringen Zie hoofdstuk 8	Verplichte etiketteringsgegevens voor specifieke voedermiddelen van dierlijke oorsprong in relatie met het verbod tot het vervoederen van dierlijke eiwitten aan herkauwers.	
GGO	GGO verklaringen Zie hoofdstuk 8	Verplichte etiketteringsgegevens voor voedermiddelen uit/met GGO	

Verplichte vermeldingen voor voedermiddelen conform bijlage V (artikel 16, lid 1, onder b)

Nr.	Voedermiddel bestaande uit	Verplichte vermelding van
1	Voedergewassen en ruwvoedergewassen	Ruw eiwit, indien >10% Ruwe celstof
2	Granen	Voor mengsels van hele granen zijn geen verplichte vermeldingen voorgeschreven
3	Van granen afgeleide producten en bijproducten	Zetmeel, indien >20% Ruw eiwit, indien >10% Ruw vet, indien >5 % Ruwe celstof
4	Oliehoudende zaden, oliehoudende vruchten	Voor mengsels van hele granen, zaden en vruchten zijn de verplichte vermeldingen niet vereist
5	Van oliehoudende vruchten afgeleide producten	Ruw eiwit, indien >10% Ruw vet, indien >5% Ruwe celstof
6	Zaden en peulvruchten	Voor mengsels van hele zaden en peulvruchten zijn geen verplichte vermeldingen voorgeschreven
7	Van zaden van peulvruchten afgeleide producten en bijproducten	Ruw eiwit, indien >10% Ruwe celstof
8	Knollen en wortels	Voor mengsels van hele knollen en wortels zijn geen verplichte vermeldingen voorgeschreven
9	Van knollen en wortels afgeleide producten en bijproducten	Zetmeel Ruwe celstof In HCl onoplosbare as, indien >3,5% van de droge stof
10	Producten en bijproducten van de suikerbiet verwerkende industrie	Ruwe celstof, indien >15% Totaal suikers (sacharose) In HCl onoplosbare as, indien >3,5% van de droge stof
11	Producten en bijproducten van de suikerriet verwerkende industrie	Ruwe celstof, indien >15% Totaal suikers (sacharose)

Nr.	Voedermiddel bestaande uit	Verplichte vermelding van
12	Overige zaden en vruchten en daarvan afgeleide producten en bijproducten, met uitzondering van die welke in 2 t/m 7 worden genoemd	Ruw eiwit Ruwe celstof Ruw vet, indien >10%
13	Overige planten en daarvan afgeleide producten en bijproducten, met uitzondering van die welke in 8 t/m 11 worden genoemd	Ruw eiwit, indien >10% Ruwe celstof
14	Melkproducten en bijproducten	Ruw eiwit Vochtgehalte, indien >5% Lactose, indien > 10%
15	Van landdieren afgeleide producten en bijproducten	Ruw eiwit, indien > 10% Ruw vet, indien > 5% Vochtgehalte, indien > 8%
16	Vis, andere zeedieren en daarvan afgeleide producten en bijproducten	Ruw eiwit, indien >10% Ruw vet, indien >5% Vochtgehalte, indien > 8%
17	Mineralen	Calcium Natrium Fosfor Overige relevante mineralen
18	Diversen	Ruw eiwit, indien >10% Ruwe celstof Ruw vet, indien >10% Zetmeel, indien >30% Totaal suikers (als sacharose), indien >10% In HCl onoplosbare as, indien 3,5% van de droge stof

Aanvullende etiketteringsvoorschriften voor niet-conforme voedermiddelen

Vo. 767/2009, bijlage	Verplichte gegevens op het etiket	Uitleg
VIII	'diervoeder met een te hoog gehalte aan ... (benaming van de ongewenste stoffen), uitsluitend na ontgifting in erkende inrichtingen te gebruiken als diervoeder'. of 'diervoeder met een te hoog gehalte aan...(benaming van de ongewenste stoffen), uitsluitend na grondige reiniging te gebruiken als diervoeder'.	Deze vermelding moet als zodanig op het etiket staan. De benaming van de ongewenste stoffen moet zijn conform Bijlage I van Richtlijn 2002/32/EG. Afhankelijk van de methode van verwijderen, ontgiften of reinigen, moet de vermelding op het etiket staan.
	'voormalig voedingsmiddel, alleen te gebruiken als diervoeder na...(benaming van het geschikte proces conform deel B van de bijlage bij Verordening (EU) nr. 68/2013)	Deze vermelding is alleen van toepassing bij voormalige voedingsmiddelen

6. Etikettering van mengvoeders: aanvullende -en volledige diervoeders

Definities

- Mengvoeders: mengsels van tenminste twee voedermiddelen, met of zonder toevoegingsmiddelen, bestemd voor orale vervoeding in de vorm van volledige diervoeders of aanvullende diervoeders.
- Volledige diervoeders: mengvoeders die door hun samenstelling toereikend zijn als dagrantsoen.
- Aanvullende diervoeders: mengvoeders met een hoog gehalte aan bepaalde stoffen, die echter, wegens hun samenstelling, slechts toereikend zijn als dagrantsoen indien zij samen met andere diervoeders worden gebruikt.
- Mineralevoeder: aanvullende diervoeders die tenminste 40% ruwe as bevatten.
- Voedselproducerende dieren: alle dieren die worden gevoederd, gefokt of gehouden voor de productie van levensmiddelen voor menselijke consumptie, met inbegrip van dieren die niet geconsumeerd worden, maar die behoren tot soorten die in de regel voor menselijke consumptie worden gebruikt in de Gemeenschap.
- Niet-voedselproducerende dieren: alle dieren die worden gevoederd, gefokt of gehouden, maar niet voor menselijke consumptie worden gebruikt, zoals pelsdieren, gezelschapsdieren en dieren die in laboratoria, dierentuinen of circussen worden gehouden.

Algemene uitzonderingen

- Gegevens als bedoeld in artikel 15, onder c), d), e) en g) en artikel 16, lid 1 b) hoeven niet te worden vermeld als de afnemer voor elke transactie schriftelijk heeft afgezien van deze informatie (art. 21, lid 1).
- Op verpakte diervoeders mogen de gegevens als bedoeld in artikel 15, onder c), d) en e) en artikel 17, lid 1, onder c), d) en e) op de verpakking buiten het etiket worden aangebracht. Er moet dan wel een vermelding op het etiket staan waar deze gegevens op de verpakking zijn te vinden (art. 21, lid 2).
- Wanneer mengvoeders worden aangeboden door middel van een techniek voor communicatie op afstand hoeven de gegevens die staan in artikel 15, onder b), d) en e), en artikel 17, lid 1, onder d) vermeld op het materiaal ter ondersteuning van de verkoop op afstand of kenbaar gemaakt via andere passende middelen alvorens de overeenkomst op afstand wordt gesloten. Deze gegevens moeten verstrekt worden uiterlijk op het tijdstip van levering van het diervoeder (art. 11, lid 3).
- Bij mengvoeders in hoeveelheden van niet meer dan 20 kg, bestemd voor de eindgebruiker en onverpakt verkocht, mogen de in de artikelen 15, en 17 bedoelde gegevens onder de aandacht van de koper worden gebracht door middel van een daartoe bestemde kennisgeving op de plaats van verkoop. De gegevens vallend onder artikel 15 en artikel 17, lid 1 onder a) of b) voor de afnemer ten laatste op of bij de factuur verstrekt (art. 21, lid 6).
- Wanneer het gaat om hoeveelheden voeder voor gezelschapsdieren die in verpakkingen met meerdere recipiënten worden verkocht, hoeven de gegevens bedoeld in artikel 15, onder b), c), f) en g), en artikel 17, lid 1, onder b), c), e) en f), alleen op de buitenste verpakking te worden aangebracht in plaats van op iedere recipiënt, mits de gecombineerde totale hoeveelheid van de verpakking niet meer dan 10 kg bedraagt (art.21, lid 7).

Maximum normen voor toevoegingsmiddelen in aanvullende diervoeders

1. Het is niet toegestaan dat aanvullende diervoeders toevoegingsmiddelen bevatten met een gehalte van meer dan 100x het desbetreffende vastgestelde maximumgehalte in volledige diervoeders, of 5x in het geval van coccidiostatica en histomonostatica. Uitzondering: diervoeders met een bijzonder voedingsdoel: bij deze voeders mag de factor 100 overschreden worden, indien de samenstelling van de betreffende producten voldoet aan beoogde bijzondere voedingsdoel van de desbetreffende bestemming (RL 2008/38/EG). Het volgens vergunning vastgestelde maximumgehalte van het toevoegingsmiddel mag in het diervoeder niet worden overschreden.
2. Aanvullende diervoeders mogen, in de aangegeven verdunning, geen hogere niveau's aan toevoegingsmiddelen bevatten dan die welke voor volledige diervoeders zijn vastgesteld (Vo. 1831/2003, bijlage IV, punt 1).

6.1 Etikettering aanvullende -en volledige diervoeders voor voedselproducerende dieren

Verplichte gegevens op het etiket

Artikel	Verplichte gegevens op het etiket	Uitleg	Uitzondering
15 a)	'volledig diervoeder', of 'aanvullend diervoeder'.	Deze vermelding moet als zodanig op het etiket staan.	'volledige melkvervanger' of 'aanvullende melkvervanger'. of 'mineraal voeder'
b)	(handels)naam en het adres van de voor de etikettering verantwoordelijke exploitant.	De verantwoordelijke exploitant voor etikettering kan de producent van het mengvoeder zijn maar ook een derde partij.	
c)	Als van toepassing erkenningsnummer volgens Vo 1069/2009 of Vo 183/2005 van de voor de etikettering verantwoordelijke persoon	Indien het bedrijf is erkend volgens art. 24 van Vo 1069/2009 of art. 10 van Vo. 183/2005 moet dit nummer vermeld worden. Facultatief is de vermelding van het registratienummer.	Indien het bedrijf erkenningsnummers heeft volgens beide wetgevingen is het nummer dat is toegekend volgens Vo. 183/2005 leidend.
d)	Referentienummer van de partij of lot.		
e)	Netto hoeveelheid.	Vermelden in massa-eenheden of in massa- of volume eenheden voor vloeibare producten.	
g)	Vochtgehalte.	Vochtgehalte vermelden indien hoger dan: <ul style="list-style-type: none"> - 5%, bij mineraalvoeder zonder organische stoffen; - 7%, bij melkvervangers en andere mengvoeders met een gehalte aan melkproducten van >40%; - 10%, bij mineraalvoeder met organische stoffen; - 14% bij overige diervoeders. 	
f)	'toevoegingsmiddelen', gevolgd door: <ul style="list-style-type: none"> - lijst van toevoegingsmiddelen. 	De regels voor vermeldingen van toevoegingsmiddelen voor voedselproducerende dieren staan in Bijlage VI, Hoofdstuk I. <i>Zie bijlage 1.</i>	
17 lid 1 a)	Diersoorten of categorieën dieren.	Diersoorten of categorieën dieren waarvoor het mengvoeder is bestemd.	Als een mengvoeder uit niet meer dan 3 voedermiddelen bestaat zijn deze gegevens niet nodig als uit de beschrijving duidelijk blijkt welke voedermiddelen gebruikt zijn (art. 21, lid 5).
lid 1 b)	Gebruiksaanwijzing met vermelding van bestemming van het diervoeder.	Als van toepassing gebruiksaanwijzing conform Bijlage II, punt 4 van Vo. 767/2009: bij hoger gehalte van toevoegingsmiddelen in <u>aanvullende diervoeders</u> dan de voor volledige diervoeder vastgestelde maximum gehalten, wordt de maximum hoeveelheid aangegeven: <ul style="list-style-type: none"> - in gr of kg volume eenheid voedermiddel/per dier/per dag, of - in percentage van het dagrantsoen, of 	Als een mengvoeder uit niet meer dan 3 voedermiddelen bestaat zijn deze gegevens niet nodig als uit de beschrijving duidelijk blijkt welke voedermiddelen gebruikt zijn (art. 21, lid 5).

Artikel	Verplichte gegevens op het etiket	Uitleg	Uitzondering
		- per kg volledig diervoeder of in percentage van het volledig diervoeder.	
c)	- naam of handelsnaam en het adres van de producent; of - het registratienummer of het erkenningsnummer van de producent, indien van toepassing, volgens Vo 183/2005.	Deze vermeldingen zijn alleen nodig indien de producent niet de voor etikettering verantwoordelijke persoon is.	
d)	Minimum houdbaarheid: - 'te gebruiken tot...', gevolgd door vermelding van een bepaalde dag in geval van zeer bederfelijke diervoeders; of - 'ten minste houdbaar tot...' gevolgd door vermelding van een bepaalde maand voor andere diervoeders.	Bij de numerieke vermelding van data wordt de volgorde dag, maand en jaar aangehouden en wordt het formaat op het etiket aangegeven met de volgende afkorting: DD/MM/JJ.	Als de datum van vervaardiging op het etiket staat, kan de hh datum worden vermeld als '(termijn in dagen) na de datum van vervaardiging'.
e)	'samenstelling', gevolgd door: - de lijst van voedermiddelen.	Indien het voedermiddel in de Catalogus van voedermiddelen staat vermeld, dan moet deze naam exact gebruikt worden (Vo 183/2005, Bijlage II, Productie, punt 9). Aan de naam moet het procedé zoals vermeld in kolom 'gebruikelijke naam/benaming in Deel B van Vo 68/2013' toegevoegd worden (Vo 68/2013, Bijlage, Deel A, 8). Voor een aantal voedermiddelen kunnen de synoniemen worden gebruikt die staan tussen vierkante haken in de kolom „benaming” van het desbetreffende voedermiddel in de Catalogus (Vo 68/2013, Bijlage, Deel A, 10) Let op: in de voetnoten in Deel B en Deel C van de bijlage van de Catalogus staan ook eisen t.a.v. etikettering.	Als in de Catalogus geen naam is opgenomen, dan moet de naam uit het Feed material register worden gebruikt. Indien het productieproces voor een bepaald voedermiddel afwijkt van de beschrijving procedé, in Deel B, moet het productieproces in de beschrijving van het desbetreffende voedermiddel worden vermeld. (Vo 68/2013, Bijlage, Deel A, 9)
		De lijst moet opgesteld zijn in dalende volgorde van het gewicht van de voedermiddelen berekend op basis van het vochtgehalte in het mengvoeder. De lijst mag ook gewichtspercentage bevatten.	Indien de gewichtspercentages niet worden vermeld dan stelt de voor de etikettering verantwoordelijke persoon, onverminderd Richtlijn 2004/48/EG, de afnemer op verzoek informatie ter beschikking betreffende de kwantitatieve samenstelling binnen een bereik van +/- 15% van de waarde volgens de voederformulering. (art.17, lid 2, b))
		Als voedermiddelen worden gebruikt om andere voedermiddelen te binden of te denatureren, kan het product nog steeds als voedermiddel worden gebruikt.	

Artikel	Verplichte gegevens op het etiket	Uitleg	Uitzondering
		De benaming, aard en hoeveelheid moeten dan op het etiket staan. Als een voedermiddel door een ander voedermiddel wordt gebonden, mag het percentage van dit laatste voedermiddel niet meer bedragen dan 3% van het totale gewicht (Bijlage I, punt 4)	
		De naam en het exacte gewichtspercentage van een voedermiddel moet worden vermeld indien de aanwezigheid ervan in woord of beeld of als grafische voorstelling in de etikettering wordt benadrukt (art. 17, lid 2, a).	
f)	'analytische bestanddelen', gevolgd door: - lijst van analytische bestanddelen en gehalten hiervan	<p>De lijst van analytische bestanddelen en gehalten moet conform Bijlage VI, hoofdstuk II worden opgesteld. Zie <i>Bijlage 2</i>.</p> <p>De aangegeven of de te vermelden gehalten op het etiket hebben betrekking op het gewicht van het diervoeder, tenzij anders vermeld (Bijlage II, punt 1).</p> <p>Stoffen die ook sensorische of nutritionele toevoegingsmiddelen zijn moeten met de totale hoeveelheid worden vermeld (Bijlage VI, H II, punt 2).</p> <p>Indien de energiewaarde en/of het eiwitgehalte worden vermeld, moet dit conform de uitslag van de analytische methode van onderzoek worden vermeld (Bijlage VI, H II, punt 3).</p> <p><u>In zoutzuur onoplosbare as</u> Het gehalte aan in zoutzuur onoplosbare as mag niet meer dan 2,2 % van de droge stof bedragen. Het gehalte van 2,2 % mag worden overschreden, mits het gehalte op etiket wordt vermeld, bij: mengvoerders met toegestane minerale bindmiddelen, mineraalvoerders (tenminste 40% ruw as), mengvoerders die voor meer dan 50 % uit bijproducten van rijst of suikerbiet bestaan, en mengvoerders voor gekweekte vissen, met vismeelgehalte > 15 % (Bijlage I, punt 5)</p>	Niet vereist voor mengsels van hele granen, zaden en vruchten (art. 21, lid 4).
DBP	DBP verklaringen Zie Hoofdstuk 8	Verplichte etiketteringsgegevens voor voedermiddelen van dierlijke oorsprong of voedermiddelen die producten van dierlijke oorsprong bevatten (b.v. voormalige voedingsmiddelen)	
TSE	TSE verklaringen Zie hoofdstuk 8	Verplichte etiketteringsgegevens voor specifieke mengvoerders met producten van dierlijke oorsprong in relatie met het verbod tot het vervoederen van dierlijke eiwitten aan herkauwers.	
GGO	GGO verklaringen Zie hoofdstuk 8	Verplichte etiketteringsgegevens voor mengvoerders die GGO bevatten	
Gemed DV	Zie Hoofdstuk 8	Verplichte etiketteringsgegevens voor gemediceerde diervoeders en tussenproducten	

Aanvullende etiketteringsvoorschriften dietvoeders

Artikel	Verplichte gegevens op het etiket	Uitleg
18, a)	- 'dieet', en - de benaming van het type diervoeder: 'volledig diervoeder' of 'aanvullend diervoeder'.	Deze vermeldingen moeten als zodanig op het etiket staan.
18, b)	Voorgeschreven gegevens van bestemming conform Verordening (EU) Nr. 2020/354	Vermelden van voorgeschreven gegevens van bestemming van het diervoeder conform Deel A en Deel B van de bijlage in Verordening (EU) Nr. 2020/354. <i>Zie bijlage 3.</i>
18, c)	'Voor gebruik van het diervoeder of vóór de verlenging van de gebruikstermijn moet het advies van een voedingsdeskundige of een dierenarts worden ingewonnen'.	Deze vermelding moet als zodanig op het etiket staan.

Etiketteringsvoorschriften voor niet-conforme diervoeders

Bijlage	Verplichte gegevens op het etiket	Uitleg
VIII	In geval van <u>ontgifting</u> : 'diervoeder met een te hoog gehalte aan ... (<i>benaming van de ongewenste stoffen</i>), uitsluitend na ontgifting in erkende inrichtingen te gebruiken als diervoeder'. In geval van vermindering of verwijdering van de verontreiniging door <u>reinigen</u> : 'diervoeder met een te hoog gehalte aan...(<i>benaming van de ongewenste stoffen</i>), uitsluitend na grondige reiniging te gebruiken als diervoeder'.	Afhankelijk van de methode van verwijderen, ontgiften of reinigen, moet de vermelding op het etiket staan. De benaming van de ongewenste stoffen moet zijn overeenkomstig Bijlage I van Richtlijn 2002/32/EG.

6.2 Etikettering aanvullende -en volledige diervoeders voor niet-voedsel producerende dieren

Verplichte gegevens op het etiket

Artikel	Verplichte gegevens op het etiket	Uitleg	Uitzondering
15 a)	'volledig diervoeder', of 'aanvullend diervoeder'.	Deze vermelding moet als zodanig op het etiket staan.	'volledige melkvervanger' of 'aanvullende melkvervanger'. of 'mineraal voeder'
b)	(handels)naam en het adres van de voor de etikettering verantwoordelijke exploitant.	De verantwoordelijke exploitant voor etikettering kan de producent van het mengvoeder zijn maar ook een derde partij.	
c)	Als van toepassing erkenningsnummer volgens Vo 1069/2009 of Vo 183/2005 van de voor de etikettering verantwoordelijke persoon	Indien het bedrijf is erkend volgens art. 24 van Vo 1069/2009 of art. 10 van Vo. 183/2005 moet dit nummer vermeld worden. Facultatief is de vermelding van het registratienummer.	Indien het bedrijf erkenningsnummers heeft volgens beide wetgevingen is het nummer dat is toegekend volgens Vo. 183/2005 leidend.
d)	Referentienummer van de partij of lot.		
e)	Netto hoeveelheid.	Vermelden in massa-eenheden of in massa- of volume eenheden voor vloeibare producten.	
g)	Vochtgehalte.	Vochtgehalte vermelden indien hoger dan: - 5%, bij mineraalvoeder zonder organische stoffen; - 7%, bij melkvervangers en andere mengvoeders met een gehalte aan melkproducten van >40%; - 10%, bij mineraalvoeder met organische stoffen; - 14% bij overige diervoeders.	
f)	'toevoegingsmiddelen', gevolgd door: - lijst van toevoegingsmiddelen.	De regels voor vermeldingen van toevoegingsmiddelen voor niet-voedselproducerende dieren staan in Bijlage VII, Hoofdstuk I. Zie <i>bijlage 2</i> .	
17 lid 1 a)	Dier(soorten).	Dier(soorten) of categorieën dieren waarvoor het mengvoeder is bestemd.	Als een mengvoeder uit niet meer dan 3 voedermiddelen bestaat zijn deze gegevens niet nodig als uit de beschrijving duidelijk blijkt welke voedermiddelen gebruikt zijn (art. 21, lid 5).
lid 1 b)	Gebruiksaanwijzing met vermelding van bestemming van het diervoeder.	Als van toepassing gebruiksaanwijzing conform Bijlage II, punt 4 van Vo. 767/2009: bij hoger gehalte van toevoegingsmiddelen in <u>aanvullende diervoeders</u> dan de voor volledige diervoeder vastgestelde maximum gehalten, wordt de maximum hoeveelheid aangegeven: - in gr of kg volume eenheid voedermiddel/per dier/per dag, of	Als een mengvoeder uit niet meer dan 3 voedermiddelen bestaat zijn deze gegevens niet nodig als uit de beschrijving duidelijk blijkt welke

Artikel	Verplichte gegevens op het etiket	Uitleg	Uitzondering
		- in percentage van het dagrantsoen, of - per kg volledig diervoeder of in percentage van het volledig diervoeder.	voedermiddelen gebruikt zijn (art. 21, lid 5).
c)	- naam of handelsnaam en het adres van de producent; of - het registratienummer of het erkenningsnummer van de producent, indien van toepassing, volgens Vo 183/2005.	Deze vermeldingen zijn alleen nodig indien de producent niet de voor etikettering verantwoordelijke persoon is.	
d)	Minimum houdbaarheid: - 'te gebruiken tot...'; gevolgd door vermelding van een bepaalde dag in geval van zeer bederfelijke diervoeders; of - 'ten minste houdbaar tot...' gevolgd door vermelding van een bepaalde maand voor andere diervoeders.	Bij de numerieke vermelding van data wordt de volgorde dag, maand en jaar aangehouden en wordt het formaat op het etiket aangegeven met de volgende afkorting: DD/MM/JJ.	Als de datum van vervaardiging op het etiket staat, kan de hh datum worden vermeld als '(termijn in dagen)' na de datum van vervaardiging'.
e)	'samenstelling', gevolgd door: - de lijst van voedermiddelen.	Indien het voedermiddel in de Catalogus van voedermiddelen staat vermeld, dan moet deze naam exact gebruikt worden (Vo 183/2005, Bijlage II, Productie, punt 9). Aan de naam moet het procedé zoals vermeld in kolom 'gebruikelijke naam/benaming in Deel B van Vo 68/2013' toegevoegd worden (Vo 68/2013, Bijlage, Deel A, 8). Voor een aantal voedermiddelen kunnen de synoniemen worden gebruikt die staan tussen vierkante haken in de kolom „benaming” van het voedermiddel in de Catalogus. (Vo 68/2013, Bijlage, Deel A, 10) Let op: in de voetnoten in Deel B en Deel C van de bijlage van de Catalogus staan ook eisen t.a.v. etikettering. De vermelding van de specifieke benaming van het voedermiddel mag worden vervangen door de benaming van de categorie waartoe de voedermiddelen behoren (art. 17, lid 2, c). Dit verwijst naar de categorieën in de tabel in RL 82/475/EG. <i>Zie onderstaande tabel 'voedermiddelen uit RL 82/475/EG'.</i>	Als in de Catalogus geen naam is opgenomen en de voor de etikettering verantwoordelijk persoon maakt geen gebruik van de andere mogelijkheid, dan moet de naam uit het Feed material register worden gebruikt. Indien het productieproces voor een bepaald voedermiddel afwijkt van de beschrijving procedé, in Deel B, moet het productieproces in de beschrijving van het desbetreffende voedermiddel worden vermeld. (Vo 68/2013, Bijlage, Deel A, 9)
		De lijst moet opgesteld zijn in dalende volgorde van het gewicht van de voedermiddelen berekend op basis van het vochtgehalte in het mengvoeder. De lijst mag ook gewichtspercentage bevatten.	Indien de gewichtspercentages niet worden vermeld dan stelt de voor de etikettering verantwoordelijke persoon, onverminderd Richtlijn 2004/48/EG, de afnemer op verzoek informatie ter beschikking betreffende de kwantitatieve samenstelling binnen

Artikel	Verplichte gegevens op het etiket	Uitleg	Uitzondering
			een bereik van +/- 15% van de waarde volgens de voederformulering. (art. 17, lid 2, b)
		Als voedermiddelen worden gebruikt om andere voedermiddelen te binden of te denatureren, kan het product nog steeds als voedermiddel worden gebruikt. De benaming, aard en hoeveelheid moeten dan op het etiket staan. Als een voedermiddel door een ander voedermiddel wordt gebonden, mag het percentage van dit laatste voedermiddel niet meer bedragen dan 3% van het totale gewicht (Bijlage I, punt 4)	
		De naam en het exacte gewichtspercentage van een voedermiddel moet worden vermeld indien de aanwezigheid ervan in woord of beeld of als grafische voorstelling in de etikettering wordt benadrukt (art. 17, lid 2, a).	
f)	'analytische bestanddelen', gevolgd door: - lijst van analytische bestanddelen en gehalten hiervan	<p>De lijst van analytische bestanddelen en gehalten moet conform Bijlage VII, hoofdstuk II worden opgesteld. <i>Zie Bijlage 3.</i></p> <p>De aangegeven of de te vermelden gehalten op het etiket hebben betrekking op het gewicht van het diervoeder, tenzij anders vermeld (Bijlage II, punt 1).</p> <p>Stoffen die ook sensorische of nutritionele toevoegingsmiddelen zijn moeten met de totale hoeveelheid worden vermeld (Bijlage VII, H II, punt 2).</p> <p>Indien de energiewaarde en/of het eiwitgehalte worden vermeld, moet dit conform de uitslag van de analytische methode van onderzoek worden vermeld (Bijlage VII, H II, punt 3).</p> <p>Het gehalte aan in zoutzuur onoplosbare as mag niet meer dan 2,2 % van de droge stof bedragen. Het gehalte van 2,2 % mag worden overschreden, mits het gehalte op etiket wordt vermeld, bij:</p> <ul style="list-style-type: none"> - voedermiddelen, - mengvoerders met toegestane minerale bindmiddelen, - mineraalvoerders (tenminste 40% ruw as), mengvoerders die voor meer dan 50 % uit bijproducten van rijst of suikerbiet bestaan, en - mengvoerders voor gekweekte vissen, met vismeelgehalte > 15 % (Bijlage I, punt 5) 	<p>Niet vereist voor mengsels van hele granen, zaden en vruchten (art. 21, lid 4)</p> <p>Ruw eiwit mag worden vervangen door 'eiwit' Ruw vet mag worden vervangen door 'vetgehalte' 'Ruwe as' mag worden vervangen door 'asrest' of 'anorganische stof' (Bijlage II, punt 5)</p>
19	telefoonnummer	<p>Vermelding van een gratis telefoonnummer of ander passend communicatiemiddel, zodat de afnemer aanvullende informatie kan ontvangen over:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de in het voeder verwerkte toevoegingsmiddelen, en - de verwerkte voedermiddelen als alleen de categorie van de voedermiddelen wordt vermeld op het etiket. 	
DBP	DBP verklaringen Zie Hoofdstuk 8	Verplichte etiketteringsgegevens voor voedermiddelen van dierlijke oorsprong of voedermiddelen die producten van dierlijke oorsprong bevatten (b.v. voormalige voedingsmiddelen)	

Artikel	Verplichte gegevens op het etiket	Uitleg	Uitzondering
TSE	TSE verklaringen Zie hoofdstuk 8	Verplichte etiketteringsgegevens voor specifieke mengvoeders met producten van dierlijke oorsprong in relatie met het verbod tot het vervoederen van dierlijke eiwitten aan herkauwers.	
GGO	GGO verklaringen Zie hoofdstuk 8	Verplichte etiketteringsgegevens voor mengvoeders die GGO bevatten	
Gemed DV	Zie Hoofdstuk 8	Verplichte etiketteringsgegevens voor gemedicineerde diervoeders en tussenproducten	

Categorieën voerdersmiddelen uit Richtlijn 82/475/EG

Categorieën van voerdersmiddelen waarvoor de benaming van de categorie de specifieke benaming van één of meer voerdersmiddelen vervangt.

Nr.	Benaming van de categorie	Definitie
1	Vlees en dierlijke bijproducten	Alle vleesdelen van geslachte warmbloedige landdieren vers of door een geschikte behandeling houdbaar gemaakt, en alle producten en bijproducten van de verwerking van karkassen of delen van karkassen van warmbloedige landdieren.
2	Melk en -bijproducten	Alle melkproducten vers of door een geschikte behandeling houdbaar gemaakt en de bijproducten verkregen bij de verwerking daarvan.
3	Ei en eiproducten	Alle eiproducten, vers of door een geschikte behandeling houdbaar gemaakt en de bijproducten verkregen bij de verwerking daarvan.
4	Oliën en vetten	Alle dierlijke en plantaardige oliën en vetten.
5	Gist	Alle gisten waarvan de cellen gedood en gedroogd zijn.
6	Vis en -bijproducten	Vis of delen daarvan, vers of door een geschikte behandeling houdbaar gemaakt en alle bijproducten verkregen bij de verwerking daarvan.
7	Granen	Alle graansoorten, ongeacht de presentatie, en de producten verkregen bij de verwerking van de meelkern van graankorrels.
8	Groenten	Alle soorten groenten en peulvruchten, vers of door een geschikte behandeling houdbaar gemaakt.
9	Plantaardige bijproducten	Bijproducten verkregen bij de verwerking van plantaardige producten, met name granen, groenten, peulvruchten en oliehoudende zaden.
10	Plantaardige eiwitextracten	Alle producten van plantaardige oorsprong waarvan de eiwitten werden geëxtraheerd die ten minste 50 % ruw eiwit in de droge stof bevatten, en die geherstructureerd (getextureerd) kunnen zijn.
11	Mineralen	Alle anorganische stoffen welke geschikt zijn voor diervoeding.
12	Suiker	Alle soorten suiker.
13	Vruchten	Alle soorten vruchten, vers of door een geschikte behandeling houdbaar gemaakt.
14	Noten	Alle pitten uit schaalvruchten
15	Zaden	Alle zaden in gehele staat of grof gemalen

Nr.	Benaming van de categorie	Definitie
16	Algen	Alle soorten algen, vers of door een geschikte behandeling houdbaar gemaakt.
17	Schaal- en weekdieren	Alle schaaldieren, weekdieren en schelpdieren, vers of geconserveerd, en de bijproducten verkregen bij de verwerking daarvan.
18	Insecten	Alle soorten insecten in alle ontwikkelingsstadia.
19	Bakkerijproducten	Alle producten van de bakkerij waaronder brood, cake, koekjes en deegwaren.

Aanvullende etiketteringsvoorschriften dietvoerders

Artikel	Verplichte gegevens op het etiket	Uitleg
18, a)	- 'dieet', en - de benaming van het type diervoeder: 'volledig diervoeder' of 'aanvullend diervoeder'. -	Deze vermeldingen moeten als zodanig op het etiket staan.
18, b)	Voorgeschreven gegevens van bestemming conform Verordening (EU) Nr. 2020/354. <i>Zie bijlage 4</i>	Vermelden van voorgeschreven gegevens van bestemming van het diervoeder conform Deel A en Deel B van de bijlage in Verordening (EU) Nr. 2020/354. <i>Zie bijlage 3.</i>
18, c)	'Voor gebruik van het diervoeder of vóór de verlenging van de gebruikstermijn moet het advies van een voedingsdeskundige of een dierenarts worden ingewonnen'.	Deze vermelding moet als zodanig op het etiket staan.

Etiketteringsvoorschriften voor niet-conforme diervoeders

Bijlage	Verplichte gegevens op het etiket	Uitleg
VIII	In geval van <u>ontgiftiging</u> : 'diervoeder met een te hoog gehalte aan ... (<i>benaming van de ongewenste stoffen</i>), uitsluitend na ontgiftiging in erkende inrichtingen te gebruiken als diervoeder'. In geval van vermindering of verwijdering van de verontreiniging door <u>reinigen</u> : 'diervoeder met een te hoog gehalte aan...(<i>benaming van de ongewenste stoffen</i>), uitsluitend na grondige reiniging te gebruiken als diervoeder'.	Afhankelijk van de methode van verwijderen, ontgiften of reinigen, moet de vermelding op het etiket staan. De benaming van de ongewenste stoffen moet zijn overeenkomstig Bijlage I van Richtlijn 2002/32/EG.

7. Etikettering toevoegingsmiddelen en voormengsels

Toevoegingsmiddelen moeten zijn toegelaten voor gebruik in de EU conform Vo. (EG) 1831/2003. De lijst van toegelaten (of vergunde) toevoegingsmiddelen en de specificaties m.b.t. de toelating van het toevoegingsmiddel zijn te vinden op de EU website in het [EU Register toevoegingsmiddelen diervoeders](#).

De etiketteringsvoorschriften voor toevoegingsmiddelen en voormengsels staan in Verordening (EG) 1831/2003, Verordening 767/2009 én in de toelatingen van toevoegingsmiddelen. In de kolom 'other provisions' van de toelating van het toevoegingsmiddel kunnen specifieke etiketteringsvoorschriften zijn opgenomen.

Een aantal voorschriften uit de 767/2009 zijn ook van toepassing op toevoegingsmiddelen en voormengsels. Het gaat dan b.v. om artikel 11, artikel 12 en artikel 13. Zie voor verdere uitleg Hoofdstuk 3, paragraaf 'Samenhang tussen Vo 767/2009 en Vo 1831/2003'.

Definities

- Toevoegingsmiddelen: stoffen, micro-organismen of preparaten die geen voedermiddelen noch voormengsels zijn en die opzettelijk aan diervoeder of water worden toegevoegd met name met het oog op een of meer van de volgende functies:
  - gunstige beïnvloeding van de eigenschappen van het diervoeder;
  - gunstige beïnvloeding van de eigenschappen van de dierlijke producten;
  - gunstige beïnvloeding van de kleuren van siervogels en siervissen;
  - voldoen aan de voedingsbehoeften van dieren;
  - gunstige beïnvloeding van de milieu effecten van dierlijke productie;
  - gunstige beïnvloeding van de dierlijke productie, prestaties of welzijn;
  - een coccidiostatische of histomonostatische werking.
- Voormengsel: mengsels van toevoegingsmiddelen of mengsels van een of meer toevoegingsmiddelen met als drager voedermiddelen of water, die niet bedoeld zijn voor rechtstreekse voeding aan dieren.
- Preparaten: hier is in de diervoeder wetgeving geen definitie van. In de definitie toevoegingsmiddelen staat 'preparaten' gebruikt maar is niet verder uitgewerkt wat dit nu precies zijn. Uit toelatingen van preparaten is af te leiden dat het gaat om mengsels van de actieve stof, het échte toevoegingsmiddel, aangevuld met een andere stof, b.v. een drager.

Algemene voorwaarden (art. 16, lid 1)

- De etiketteringseisen gelden voor elk in de verpakking of recipiënt aanwezige toevoegingsmiddel.
- De gegevens van het etiket moet aangebracht worden onder verantwoordelijkheid van een in de Gemeenschap gevestigde producent, verpakker, importeur, verkoper of distributeur.
- De gegevens moeten goed zichtbaar zijn, duidelijk leesbaar en onuitwisbaar.
- De taal is tenminste de nationale taal of talen van de lidstaat waar het in de handel wordt gebracht.

7.1 Etikettering van toevoegingsmiddelen

Verplichte gegevens op het etiket van toevoegingsmiddelen

Vo. 2003/1831	Verplichte gegevens op het etiket	Uitleg
16 lid 1 a	Functionele groep, gevolgd door de 'specifieke benaming'	De functionele groep en de specifieke benaming die staat opgenomen in de toelating van het additief.
16 lid 1 b	Naam of firmanaam en het adres of het hoofdkantoor van de persoon verantwoordelijk voor de etikettering.	
16 lid 1 c	Nettogewicht, of indien vloeibaar netto volume of nettogewicht.	
16 lid 1 d	Als van toepassing erkenningsnummer volgens Vo. 183/2005 of Vo. 95/96/EG.	Indien het bedrijf dat het toevoegingsmiddel vervaardigt of in de handel brengt is erkend volgens art. 10 van Vo. 183/2005 of art. 5 van RL95/96/EG moet dit nummer vermeld worden. Facultatief is vermelding van het registratienummer.
16 lid 1 e	De gebruiksaanwijzing	Dit betreft: - de gebruiksaanwijzing, en - evt. aanbevelingen voor veilig gebruik, en - de in de toelating vermelde specifieke voorschriften (incl. diersoorten en categorieën dieren). Deze gegevens staan in de toelating van het toevoegingsmiddel.
16 lid 1 f	Het identificatienummer van het toevoegingsmiddel	Deze staat in de toelating van het additief.
16 lid 1 g	Het referentie nummer van de partij.	
16 lid 1 g	Datum van vervaardiging.	
Bijlage III, punt 1	Specifieke gegevens voor bepaalde toevoegingsmiddelen	Zie onderstaande tabel 'Aanvullende gegevens'
Bijlage III, punt 2	Specifieke gegevens voor toevoegingsmiddelen die preparaten zijn	Zie onderstaande tabel 'Aanvullende gegevens voor preparaten'
GGO	Verklaringen m.b.t. GGO Zie hoofdstuk 8	

Aanvullende gegevens m.b.t. specifieke toevoegingsmiddelen (Bijlage III, punt 1, Vo. 1831/2003)

Toevoegingsmiddel	Specifieke voorschriften
Zoötechnische toevoegingsmiddelen Coccidiostatica Histomonistatica	- uiterste datum van garantie of de houdbaarheid vanaf de datum van vervaardiging; - de gebruiksaanwijzing; - de concentratie.
Enzymen	- uiterste datum van garantie of de houdbaarheid vanaf de datum van vervaardiging; - de gebruiksaanwijzing;

Toevoegingsmiddel	Specifieke voorschriften
	<ul style="list-style-type: none"> - de concentratie; - de specifieke benaming van het actieve bestanddeel of -delen volgens zijn enzymatische werking conform de toelating; - het International Union of Biochemistry identificatienummer; - het aantal activiteitseenheden (per gr of per ml).
Micro-organismen	<ul style="list-style-type: none"> - uiterste datum van garantie of de houdbaarheid vanaf de datum van vervaardiging; - de gebruiksaanwijzing; - het stamidentificatie nummer; - het aantal kolonievormende eenheden per gram.
Nutritionele toevoegingsmiddelen	<ul style="list-style-type: none"> - gehalte aan werkzame stof; - uiterste datum van garantie of de houdbaarheid vanaf de datum van vervaardiging.
Technologische toevoegingsmiddelen Sensoriële toevoegingsmiddelen (m.u.v. aromatische stoffen)	<ul style="list-style-type: none"> - gehalte aan werkzame stof.
Aromatische stoffen	<ul style="list-style-type: none"> - het bijmengingsgehalte in voormengsels.

Preparaten: aanvullende voorschriften voor bepaalde toevoegingsmiddelen bestaande uit preparaten (Bijlage III, punt 2, Vo. 1831/2003)

De aanvullende voorschriften gelden voor preparaten van in art. 6. lid 1 van Vo 1831/2003 genoemde categorieën toevoegingsmiddelen:

- a: technologische toevoegingsmiddelen
- b: sensorielle toevoegingsmiddelen
- c: nutritionele toevoegingsmiddelen

Vo. 2003/1831	Verplichte gegevens	Uitleg
Bijlage III, punt 2, a), i)	Specifieke benaming	Vermelding op verpakking of recipiënt
	Identificatienummer	Vermelding op verpakking of recipiënt
	Het gehalte van elk technologisch toevoegingsmiddel in het preparaat waarvoor maximumgehalten zijn vastgesteld in de desbetreffende toelating	Vermelding op verpakking of recipiënt
Bijlage III, punt 2, a), ii)	De specifieke benaming en het identificatienummer van elk in het preparaat aanwezig technologisch toevoegingsmiddel	Vermelding via een schriftelijke drager of bij het preparaat
	De benaming van alle andere stoffen of producten in het preparaat, vermeld in dalende volgorde van gewicht	Vermelding via een schriftelijke drager of bij het preparaat

7.2 Etikettering van voormengsels

Verplichte gegevens op het etiket van voormengsels

Vo. 2003/1831	Verplichte gegevens op het etiket	Uitleg	Uitzondering
16, lid 4 Bijlage IV, 4	- 'voormengsel' of - 'VOORMENGSEL van inkuultoevoegingsmiddelen'.	Voor voormengsels van inkuil- toevoegingsmiddelen is de vermelding 'VOORMENGSEL van inkuultoevoegingsmiddelen' verplicht.	
16, aanhef en lid 1, a) en lid 1, f)	Lijst van toevoegingsmiddelen	Voor ieder toevoegingsmiddel moet vermeld worden: - de functionele groep, en - de specifieke benaming, en - het identificatienummer Deze staan in de toelatingen van de toevoegingsmiddelen.	Voor aromatische stoffen mag de lijst van toevoegingsmiddelen worden vervangen door 'mengsel van aromatische stoffen'. Deze uitzondering geldt echter niet voor aromatische stoffen die bij gebruik in diervoeders en drinkwater qua hoeveelheid zijn beperkt.
16 lid 1 b	Naam of firmanaam en het adres of het hoofdkantoor van de persoon verantwoordelijk voor de etikettering.	Dit is niet van toepassing op de verwerkte toevoegingsmiddelen die in het voormengsel zitten.	
16 lid 1 c	Nettogewicht, of indien vloeibaar netto volume of nettogewicht.		
16 lid 1 d	Als van toepassing erkenningsnummer volgens Vo. 183/2005 of Vo. 95/96/EG.	Indien het bedrijf dat het toevoegingsmiddel vervaardigt of in de handel brengt is erkend volgens art. 10 van Vo. 183/2005 of art. 5 van RL95/96/EG moet dit nummer vermeld worden. Facultatief is vermelding van het registratienummer. Dit is niet van toepassing op de toevoegingsmiddelen die in het voormengsel verwerkt zitten.	
16 lid 1 e	De gebruiksaanwijzing	Dit betreft: - de gebruiksaanwijzing, en - evt. aanbevelingen voor veilig gebruik, en als van toepassing - de in de toelatingen van de toevoegingsmiddelen vermelde specifieke voorschriften (incl. diersoorten en categorieën dieren). Dit is niet van toepassing op de toevoegingsmiddelen die in het voormengsel verwerkt zitten.	
16 lid 1 g	Het referentie nummer van de partij.	Dit is niet van toepassing op de toevoegingsmiddelen die in het voormengsel verwerkt zitten.	

Vo. 2003/1831	Verplichte gegevens op het etiket	Uitleg	Uitzondering
16 lid 1 g	Datum van vervaardiging	Dit is niet van toepassing op de toevoegingsmiddelen die in het voormengsel verwerkt zitten.	
16 lid 4	Draagstoffen	Indien voedermiddelen als draagstof worden gebruikt moeten deze aangegeven worden conform artikel 17, lid 1, onder e) van Vo. 767/2009. Dat wil zeggen: 'samenstelling', gevolgd door de lijst van voedermiddelen, in dalende volgorde van gewicht of gewichtspercentage berekend op basis van het vochtgehalte in het mengvoeder	
16 lid 4	Vochtgehalte	Indien water als draagstof wordt gebruikt het vochtgehalte vermeld worden.	
16 lid 4	Minimumhoudbaarheid	Deze moet aangegeven worden voor het voormengsel als geheel en moet worden berekend op basis van de minimum houdbaarheid van elk van de bestanddelen.	
Bijlage III, punt 1	Specifieke gegevens voor bepaalde voormengsels	Zie onderstaande tabel 'Aanvullende gegevens voormengsel met specifieke toevoegingsmiddelen'	
Bijlage III, punt 2	Specifieke gegevens voor voormengsels die toevoegingsmiddelen bevatten die preparaten zijn	Zie onderstaande tabel 'Aanvullende gegevens voor preparaten'	
TSE	TSE verklaringen Zie hoofdstuk 8	Verplichte etiketteringsgegevens voor specifieke voormengsels met producten van dierlijke oorsprong in relatie met het verbod tot het vervoederen van dierlijke eiwitten aan herkauwers.	
GGO	Verklaringen m.b.t. GGO. Zie hoofdstuk 8		
Gemed DV	Zie Hoofdstuk 8	Verplichte etiketteringsgegevens gemedicineerde diervoeders en tussenproducten	

Aanvullende gegevens m.b.t. voormengsels die specifieke toevoegingsmiddelen bevatten (Bijlage III, punt 1, Vo. 1831/2003)

Toevoegingsmiddel	Specifieke voorschriften
Zoötechnische toevoegingsmiddelen Coccidiostatica Histomonistatica	<ul style="list-style-type: none"> - uiterste datum van garantie of de houdbaarheid vanaf de datum van vervaardiging; - de gebruiksaanwijzing; - de concentratie.
Enzymen	<ul style="list-style-type: none"> - uiterste datum van garantie of de houdbaarheid vanaf de datum van vervaardiging; - de gebruiksaanwijzing; - de concentratie; - de specifieke benaming van het actieve bestanddeel of -delen volgens zijn enzymatische werking conform de toelating; - het International Union of Biochemistry identificatienummer; - het aantal activiteitseenheden (per gr of per ml).
Micro-organismen	<ul style="list-style-type: none"> - uiterste datum van garantie of de houdbaarheid vanaf de datum van vervaardiging; - de gebruiksaanwijzing; - het stamidentificatie nummer; - het aantal kolonievormende eenheden per gram.
Nutritionele toevoegingsmiddelen	<ul style="list-style-type: none"> - gehalte aan werkzame stof; - uiterste datum van garantie of de houdbaarheid vanaf de datum van vervaardiging.
Technologische toevoegingsmiddelen Sensoriële toevoegingsmiddelen (m.u.v. aromatische stoffen)	<ul style="list-style-type: none"> - gehalte aan werkzame stof.
Aromatische stoffen	<ul style="list-style-type: none"> - het bijmengingsgehalte in voormengsels.

Aanvullende voorschriften voor voormengsels die bepaalde toevoegingsmiddelen bestaande uit preparaten bevatten (Bijlage III, punt 2, Vo. 1831/2003)

De aanvullende voorschriften gelden voor voormengsels die preparaten bevatten, bestaande uit in art. 6. lid 1 van Vo 1831/2003 genoemde toevoegingsmiddelen:

- a: technologische toevoegingsmiddelen
- b: sensorielle toevoegingsmiddelen
- c: nutritionele toevoegingsmiddelen

Vo. 2003/1831	Verplichte gegevens	Uitleg
Bijlage III, punt 2), b), i)	Indien voormengsel technologische toevoegingsmiddelen bevat: 'Het voormengsel bevat technologische toevoegingsmiddelen die zijn opgenomen in preparaten van toevoegingsmiddelen, waarvoor maximale gehalten zijn vastgesteld in de desbetreffende vergunning'.	Vermelding op verpakking of recipiënt
	Op verzoek van de koper of gebruiker	
Bijlage III, punt 2), b) ii)	Informatie over de specifieke benaming	
	Identificatienummer	

Vo. 2003/1831	Verplichte gegevens	Uitleg
	Indicatie van het gehalte van technologische toevoegingsmiddelen	Geldt voor technologische toevoegingsmiddelen waarvoor maximale gehalten zijn vastgesteld

8. Etiketteringsvoorschriften andere wetgeving

In dit hoofdstuk staan aanvullende etiketteringsvoorschriften volgens:

- de dierlijke bijproducten wetgeving,
- de TSE wetgeving,
- de GGO wetgeving, en
- de meststoffenwetgeving.

Aanvullende gegevens conform de dierlijke bijproducten wetgeving

De verplichte vermeldingen conform de DBP wetgeving zijn alleen van toepassing op dierlijke bijproducten of daarvan afgeleide producten die als voedermiddel in de handel worden gebracht. Aanvullende of volledige mengvoeders waarin dierlijke producten of afgeleide producten zijn verwerkt en die als voeder voor de eindgebruiker conform Verordening (EG) nr. 767/2009 worden verpakt en in de handel worden gebracht vallen buiten de scope van de etiketteringsvereisten van de dierlijke bijproducten wetgeving (Vo 142/2011, Bijlage VIII, Hoofdstuk II, punt 6, c).

Vo. 142 /2011	Vermelding	Verplichte gegevens
Bijlage VIII	De categorie dierlijke bijproducten of afgeleide producten.	Hoe de categorie moet worden aangegeven is niet voorgeschreven. Bijv. <ul style="list-style-type: none"> - Categorie 3 materiaal; Categorie 3; Cat. 3 - Categorie 2 materiaal; Categorie 2; Cat. 2 - Categorie 1 materiaal; Categorie 1; Cat. 1
	Aanvullende tekst per soort materiaal.	<ul style="list-style-type: none"> - Op rauwe/onverwerkte dierlijke bijproducten moet, afhankelijk van de aard en gebruiksbestemming van het materiaal: - categorie 3-materiaal bestemd voor de vervaardiging van voeder voor gezelschapsdieren of van voedermiddelen van dierlijke oorsprong: 'Niet voor menselijke consumptie'. - categorie 2-materiaal bestemd voor het voederen van dieren als bedoeld in artikel 18 van Verordening (EG) nr. 1069/2009 (bijv. dierentuindieren): 'Voeder voor ...', gevolgd door de naam van de specifieke diersoorten waaraan het gevoederd zal worden. - categorie 1-materiaal bestemd voor voeder voor gezelschapsdieren: 'Uitsluitend geschikt voor de vervaardiging van voeder voor gezelschapsdieren'. - rauw voeder voor gezelschapsdieren: 'Voeder uitsluitend voor gezelschapsdieren. Gescheiden houden van levensmiddelen. Handen wassen en gereedschap, gebruiksvorwerpen en oppervlakken reinigen na het hanteren van dit product'. Voor rauw voeder voor gezelschapsdieren dat een aanvullend of volledig mengvoeder is, is dit niet verplicht, maar het verdient aanbeveling om hierop de hetzelfde te vermelden als op rauw voeder dat geen mengvoeder is. <p>Op afgeleide producten die gebruikt (kunnen) worden als voedermiddel van dierlijke oorsprong moet, afhankelijk van de aard en herkomst, staan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - melk, melkproducten, melkderivaten, biest en biestproducten: 'Niet voor menselijke consumptie'. - gelatine uit cat. 3 materiaal: 'Gelatine geschikt voor diervoeder'. - collageen uit cat. 3 materiaal: 'Collageen geschikt voor diervoeding'. - vismeel afkomstig van wilde vis: 'Bevat uitsluitend vismeel van wilde vis – geschikt voor vervoedering aan gekweekte vis'. - vismeel afkomstig van gekweekte vis: 'Bevat uitsluitend vismeel van gekweekte vis van de soorten (...) - uitsluitend geschikt voor vervoedering aan andere soorten gekweekte vis.' - vismeel afkomstig van wilde en gekweekte vis: 'Bevat vismeel van wilde en gekweekte vis van de soorten (...) - uitsluitend geschikt voor vervoedering aan andere soorten gekweekte vis.' - voor materiaal dat wordt gebruikt als diervoeder conform art. 18 van Vo. 1069/2009 (verzamelcentrum): 'niet voor menselijke consumptie'.

Vo. 142 /2011	Vermelding	Verplichte gegevens
		<ul style="list-style-type: none"> - Bij vervoer van uit de EU afkomstig(e) visolie en vismeel van categorie 3 die/dat bestemd is voor de productie van diervoeder van een erkend categorie 3-verwerkingsbedrijf naar een diervoederbedrijf in een andere lidstaat dat overeenkomstig Verordening (EG) nr. 1069/2009 is geregistreerd of erkend en overeenkomstig artikel 10, lid 3, van Verordening (EG) nr. 183/2005 is erkend voor zuivering overeenkomstig de in Verordening (EU) 2015/786 bedoelde procedés voor materialen voor zuivering: 'Materialen bestemd voor zuivering. Niet geschikt om in de handel te worden gebracht'

Aanvullende gegevens conform de TSE wetgeving

In Bijlage IV van Verordening (EG) nr. 999/2001 (TSE-verordening) staat welke gegevens verplicht op etiketten en transportdocumenten moeten staan om gebruikers van bepaalde voedermiddelen van dierlijke oorsprong en mengvoeders die dat bevatten te waarschuwen tegen verkeerd gebruik. Bij voedermiddelen moeten de verplichte gegevens zowel op het etiket staan als op het handelsdocument of gezondheidscertificaat. Bij mengvoeders moeten de verplichte gegevens op het etiket staan. Bij bulkvervoer van mengvoeders kan, naar analogie van de beginselen van etikettering volgens Verordening (EG) nr. 767/2009, de waarschuwing worden opgenomen op het begeleidende document met etiketteringsgegevens.

Vo. 999/ 2001	Soort product	Verplichte gegevens
Bijlage IV, Hoofdstuk IV, Deel A	Vismeel	'Bevat vismeel – niet geschikt voor voeding aan herkauwers, behalve niet- gespeende herkauwers'.
	Vismeel bevattende mengvoeders voor niet herkauwende landbouwhuisdieren	'Bevat vismeel – niet geschikt voor voeding aan herkauwers'.
Deel B	Di –en tricalciumfosfaat van dierlijke oorsprong	'dicalcium-/tricalciumfosfaat – niet geschikt voor voeding aan herkauwers'
	Di –en tricalciumfosfaat in mengvoeders voor niet herkauwende landbouwhuisdieren	'Bevat dicalcium/tricalciumfosfaat van dierlijke oorsprong – niet geschikt voor voeding aan herkauwers'.
Deel C	Bloedproducten van niet-herkauwers	'Bloedproducten van niet-herkauwers – niet geschikt voor voeding aan herkauwers'
	Mengvoeders met bloedproducten van niet-herkauwers	'Bevat bloedproducten van niet-herkauwers – niet geschikt voor voeding aan herkauwers'
Deel D	Verwerkte dierlijke eiwitten afkomstig van niet-herkauwers (anders dan vismeel en insectenVDE).	'Verwerkte dierlijke eiwitten van niet-herkauwers – niet geschikt voor voeding voor andere landbouwhuisdieren dan aquacultuurdieren en pelsdieren'
	Mengvoeders met verwerkte dierlijke eiwitten afkomstig van niet-herkauwers in mengvoeders (anders dan vismeel en insectenVDE).	'Bevat verwerkte dierlijke eiwitten van niet-herkauwers – niet geschikt voor voeding aan andere landbouwhuisdieren dan aquacultuurdieren en pelsdieren'
Deel E	Melkvervangers die vismeel bevatten.	'Bevat vismeel – niet geschikt voor voeding aan andere herkauwers dan niet-gespeende herkauwers'.

Vo. 999/2001	Soort product	Verplichte gegevens
Hoofdstuk V, Deel E	Mengvoeders die verwerkte dierlijke eiwitten afkomstig van niet-herkauwers bevatten en die worden geëtiketteerd volgens de eisen van het derde land waarnaartoe ze geëxporteerd worden	'Bevat verwerkte dierlijke eiwitten afkomstig van niet-herkauwers'
Deel G	Verwerkte dierlijke eiwitten afkomstig van gekweekte insecten, varkens of pluimvee	'Verwerkte eiwitten afkomstig van [invullen diersoort, zie kolom 1 in tabel]— mogen niet worden gebruikt in diervoeders voor landbouwhuisdieren, met uitzondering van [invullen diersoort, zie kolom 2 in tabel]
Deel G	Mengvoeders met verwerkte dierlijke eiwitten, afkomstig van gekweekte insecten, varkens of pluimvee	'Bevat verwerkte dierlijke eiwitten van niet-herkauwers — [invullen diersoort, zie kolom 1 in tabel]— mag niet worden vervoerd aan landbouwhuisdieren, met uitzondering van [invullen diersoort, zie kolom 2 in tabel]

Tabel etikettering VDE en mengvoeders conform HV, Deel G van Bijlage IV uit Vo 999/2001

Landbouwhuisdieren waarvan de verwerkte dierlijke eiwitten afkomstig zijn	Landbouwhuisdieren waaraan de verwerkte dierlijke eiwitten mogen worden vervoerd
Gekweekte insecten	Aquacultuurdieren, pelsdieren, varkens, pluimvee
Varkens	Aquacultuurdieren, pelsdieren, pluimvee
Pluimvee	Aquacultuurdieren, pelsdieren, varkens
Gekweekte insecten en varkens	Aquacultuurdieren, pelsdieren, pluimvee
Gekweekte insecten en pluimvee	Aquacultuurdieren, pelsdieren, varkens
Varkens en pluimvee	Aquacultuurdieren, pelsdieren
Gekweekte insecten, varkens en pluimvee	Aquacultuurdieren, pelsdieren

Aanvullende gegevens conform de GGO wetgeving

De verplichte gegevens conform de GGO wetgeving staan in Verordening (EG) nr. 1829/2003 en Verordening (EG) 1830/2003. De gegevens zijn van toepassing op voedermiddelen, aanvullende – en volledige mengvoeders, toevoegingsmiddelen en voormengsels.

Vo. 1829 / 2003	Soort product	Verplichte gegevens op de verpakking	Verplichte schriftelijke mededeling aan afnemer van het product
art. 25	GGO's die in diervoeding worden gebruikt.	'(Genetisch gemodificeerde [naam van het organisme])' onmiddellijk na de benaming van het diervoeder Deze tekst mag ook worden aangebracht in de vorm van een voetnoot bij de lijst van diervoeders in hetzelfde format als de benaming van het voedermiddel.	'(Genetisch gemodificeerde [naam van het organisme])' onmiddellijk na de benaming van het diervoeder.
	Diervoeders die geheel of gedeeltelijk uit GGO's bestaan.	'(Genetisch gemodificeerde [naam van het organisme])' onmiddellijk na de benaming van het diervoeder. Deze tekst mag ook worden aangebracht in de vorm van een voetnoot bij de lijst van diervoeders in hetzelfde format als de benaming van het voedermiddel.	'(Genetisch gemodificeerde [naam van het organisme])' onmiddellijk na de benaming van het diervoeder.
	Met GGO's geproduceerde diervoeders.	'(Geproduceerd met genetisch gemodificeerde [naam van het organisme])' onmiddellijk na de benaming van het diervoeder. Deze tekst mag ook worden aangebracht in de vorm van een voetnoot bij de lijst van diervoeders in hetzelfde format als de benaming van het voedermiddel.	'(Geproduceerd met genetisch gemodificeerde [naam van het organisme])' onmiddellijk na de benaming van het diervoeder.
	Alle producten die een conventionele tegenhanger hebben	Alle kenmerken van het diervoeder, zoals vermeld in de vergunning van het GGO, die verschillen van die van hun conventionele tegenhangers, zoals: de samenstelling, de voedingseigenschappen, het beoogde gebruik en de gevolgen voor de gezondheid van bepaalde diersoorten of –categorieën.	Alle kenmerken van het diervoeder, zoals vermeld in de vergunning van het GGO, die verschillen van die van hun conventionele tegenhangers, zoals: de samenstelling, de voedingseigenschappen, het beoogde gebruik en de gevolgen voor de gezondheid van bepaalde diersoorten of –categorieën.
	Alle producten	Alle kenmerken of eigenschappen waardoor een diervoeder aanleiding kan geven tot ethische of religieuze bezwaren, zoals vermeld in de vergunning van het GGO	Alle kenmerken of eigenschappen waardoor een diervoeder aanleiding kan geven tot ethische of religieuze bezwaren, zoals vermeld in de vergunning van het GGO
	Alle producten die geen conventionele tegenhanger hebben	Diervoeders die geen conventionele tegenhanger hebben, passende informatie opnemen over de aard en de kenmerken van de betrokken diervoeders, zoals aangegeven in de vergunning van het GGO.	Diervoeders die geen conventionele tegenhanger hebben, passende informatie opgenomen over de aard en de kenmerken van de betrokken diervoeders, zoals aangegeven in de vergunning van het GGO.

Vo. 1830/2003	Soort product	Verplichte gegevens op de verpakking	Verplichte schriftelijke mededeling aan afnemer van het product
art. 4	Voorverpakte producten die geheel of gedeeltelijk uit mengsels van GGO's bestaan	'Dit product bevat genetisch gemodificeerde organismen' of 'Dit product bevat genetisch gemodificeerd [naam van organisme(n)]'.	- Of het product geheel of gedeeltelijk uit GGO's bestaat, en - identificatienummer(s) van de betrokken GGO('s) conform artikel 8 van Vo. 1829/2003 (deze staat vermeld in de vergunning). Uitzondering: Voor producten bestemd zijn om uitsluitend en rechtstreeks als diervoeder of voor be- of verwerking te worden gebruikt een gebruiksverklaring van de exploitant in combinatie met een lijst van de identificatienummers van alle GGO's die voor die mengsels zijn gebruikt.
	Producten zonder voorverpakking die aan de eindgebruiker worden aangeboden en die geheel of gedeeltelijk uit mengsels van GGO's bestaan	Mededeling op of bij de verkoopstandaard: 'Dit product bevat genetisch gemodificeerde organismen' of 'Dit product bevat genetisch gemodificeerd [naam van organisme(n)]'.	- Of het product geheel of gedeeltelijk uit GGO's bestaat, en - identificatienummer(s) van de betrokken GGO('s) conform artikel 8 van Vo. 1829/2003 (deze staat vermeld in de vergunning). Uitzondering: Voor producten bestemd zijn om uitsluitend en rechtstreeks als diervoeder of voor be- of verwerking te worden gebruikt een gebruiksverklaring van de exploitant in combinatie met een lijst van de identificatienummers van alle GGO's die voor die mengsels zijn gebruikt.
art. 5	Met GGO's geproduceerde producten	Opgave van elk van de voedermiddelen die met GGO's zijn geproduceerd.	

Aanvullende gegevens conform de gemedicineerde diervoeder wetgeving

De verplichte etiketgegevens staan in Verordening (EG) nr. 2019/4 in artikel 90 en Bijlage III. De gegevens zijn van toepassing op gemedicineerde diervoeders en tussenproducten (b.v. voormengsels) bestemd voor voedsel- en niet-voedselproducerende dieren.

De punten 1 t/m 10 zijn niet van toepassing op mobiele mengvoederbereiders die de gemedicineerde diervoeders uitsluitend vervaardigen zonder bestanddelen ervan af te leveren.

Vo. 2019/4 Bijlage III	Verplichte gegevens	Uitleg
punt 1	'gemedicineerd diervoeder' of 'tussenproduct voor de vervaardiging van gemedicineerd diervoeder'	De letterlijke tekst moet vermeld worden.
punt 2	Erkenningsnummer of	Het erkenningsnummer van de exploitant van een diervoederbedrijf die verantwoordelijk is voor de etikettering.

Vo. 2019/4 Bijlage III	Verplichte gegevens	Uitleg
	a) de naam of handelsnaam en het adres van de fabrikant, of b) het erkenningsnummer van de fabrikant;	Indien de fabrikant niet de exploitant van het diervoederbedrijf is die verantwoordelijk is voor de etikettering, worden de volgende gegevens verstrekt: a) de naam of handelsnaam en het adres van de fabrikant, of b) het erkenningsnummer van de fabrikant;
punt 3	Opschrift 'medicatie' met daaronder: - de werkzame stoffen met de naam - de toegevoegde hoeveelheid (mg/kg) - de diergeneesmiddelen met het nummer van de vergunning - de houder van de vergunning	Met 'de vergunning' wordt bedoelt: de vergunning van het diergeneesmiddel om het in de handel te brengen. Het nummer van de vergunning is op te zoeken bij het cbg-meb (cbg-meb.nl)
punt 4	Contra-indicaties en ongewenste effecten	Deze informatie moet alleen vermeld worden indien noodzakelijk voor het gebruik.
punt 5	De wachttijd, Of 'geen wachttijd'	Als het product bestemd is voor voedselproducerende dieren dan moet de wachttijd vermeld worden, of ,als deze er niet is 'geen wachttijd'.
punt 7	Gratis telefoonnummer of ander passend communicatiemiddel	Het doel hiervan is dat de houder van de dieren de bijsluiter van elk diergeneesmiddel kan verkrijgen.
punt 8	De gebruiksaanwijzing, of de samenvatting van de productkenmerken	De gebruiksaanwijzing moet overeenkomstig het diergeneeskundig voorschrift voor gemedicineerde voeders zijn.
punt 9	'te gebruiken voor (datum)', en bijzondere voorzorgsmaatregelen in verband met opslag	De minimum houdbaarheid moet uitgedrukt zijn in 'te gebruiken voor....' gevolgd door de datum, en, als van toepassing bijzondere voorzorgsmaatregelen in verband met de opslag.
punt 10	Informatie over verwijdering en antimicrobiële resistentie	Informatie over het feit dat een inadequate verwijdering van gemedicineerde diervoeders ernstig gevaar oplevert voor het milieu en in voorkomend geval kan bijdragen aan antimicrobiële resistentie.
punt 6	Waarschuwingsteksten: - 'gemedicineerde diervoeder uitsluitend bestemd is voor de behandeling van dieren' en - 'bewaren buiten het zicht en bereik van kinderen'	Bij gemedicineerde diervoeders voor <i>niet-voedselproducerende dieren</i> , uitgezonderd pelsdieren, een waarschuwing dat het gemedicineerde diervoeder uitsluitend bestemd is voor de behandeling van dieren, en een waarschuwing dat het moet worden bewaard buiten het zicht en bereik van kinderen;

Aanvullende gegevens conform de meststoffen wetgeving

In de Uitvoeringsregeling meststoffenwet staan voorschriften over het overdragen van informatie over stikstof- en fosfaatgehalten in diervoeders die veehouders moeten hebben voor hun mestboekhouding. Deze informatie moet op het diervoederetiket of op een begeleidend formulier worden gezet door degene die de diervoeders aflevert aan de veehouder. Een aantal van deze voorschriften overlappen met de voorschriften vanuit de diervoederwetgeving, dubbele vermelding is niet nodig.

Uitv reg mestst offenwet	Soort product	Verplichte gegevens op de verpakking of op het begeleidend document	Toelichting
art. 99, lid 1, a	Diervoeders	Stikstof gehalte met een nauwkeurigheid van tiende grammen per kilogram	Vastgesteld conform art. 97 van de Regeling meststoffenwet Bij diervoeders met een vochtgehalte boven de 14% mag deze informatie schriftelijk binnen twee weken na aflevering aan het desbetreffende bedrijf verstrekt worden (art. 99, lid 3).
	Diervoeders	Fosfaat gehalte met een nauwkeurigheid van tiende grammen per kilogram	Vastgesteld conform art. 98 van de Regeling meststoffenwet Bij diervoeders met een vochtgehalte boven de 14% mag deze informatie schriftelijk binnen twee weken na aflevering aan het desbetreffende bedrijf verstrekt worden (art. 99, lid 3)
art.99, lid 1, b	Diervoeders met een vocht gehalte groter dan 14%	Droge stof, of in de droge stof van het betreffende veevoeder: - vochtgehalte, - stikstofgehalte en fosfaatgehalte met een nauwkeurigheid van tiende grammen per kilogram	
art.99, lid 1, c	Mengvoeder	Diersoort waarvoor het diervoeder is bestemd	
art.99, lid 1, d	Diervoeders	Datum van levering	
art.99, lid 1, e	Diervoeders	Naam, adres, woonplaats afnemer	
art.99, lid 1, f	Diervoeders	Naam van de ondernemer die de diervoeders heeft afgeleverd	
art.99, lid 1, g	Diervoeders	De hoeveelheid diervoeder in kilogrammen	

Bijlage 1: Voorschriften toevoegingsmiddelen en analytische bestanddelen voor voedselproducerende dieren

Etikettering van toevoegingsmiddelen conform artikel 15, onder f), artikel 22, lid 1 en Bijlage VI

Punt in bijlage VI	Verplichte gegevens op het etiket	Uitleg	Uitzondering
1	Specifieke benaming en identificatienummer zoals vermeld in de toelating van het betreffende toevoegingsmiddel.	Verplicht bij: <ul style="list-style-type: none"> - middelen waarvoor een maximum gehalte is vastgesteld voor tenminste één voedselproducerend dier; - zoötechnische voedermiddelen; - coccidiostatica en histomonostatica; 	
1/2	Toegevoegde hoeveelheid.	Verplicht bij: <ul style="list-style-type: none"> - middelen waarvoor een maximum gehalte is vastgesteld voor tenminste één voedselproducerend dier; - zoötechnische voedermiddelen - coccidiostatica en histomonostatica; <p>Uitdrukken als hoeveelheid toevoegingsmiddel, tenzij in de toelating een stof is vermeld in de kolom 'minimum/maximum gehalte'. Dan moet de toegevoegde hoeveelheid uitgedrukt worden als de hoeveelheid van die stof.</p>	Voor toevoegingsmiddelen die behoren onder de functionele groep 'vitaminen, provitaminen en chemisch duidelijk omschreven stoffen en die conform punt 1 moeten worden vermeld, mag de totale hoeveelheid die tijdens de volledige houdbaarheidsduur is gegarandeerd worden vermeld onder het opschrift 'analytische bestanddelen'.
1	Naam functionele groep conform Bijlage I, of de categorie conform artikel 6 uit Vo. 1831/2003.	Verplicht bij: <ul style="list-style-type: none"> - middelen waarvoor een maximum gehalte is vastgesteld voor tenminste één voedselproducerend dier; - zoötechnische voedermiddelen; - coccidiostatica en histomonostatica; 	De benaming van de functionele groep als bedoeld in Bijlage I van Vo 1831/2003 kan worden vervangen door afkortingen. Zie onderstaande tabel 'toegestane afkortingen'.
4	Toevoegingsmiddelen waarbij de aanwezigheid ervan in woord of beeld of als grafische voorstelling in de etikettering wordt benadrukt moeten voldoen aan punt 1.		
9	De etiketteringsgegevens m.b.t. het juiste gebruik van het toevoegingsmiddel of de diervoeders zoals die zijn vastgesteld in de toelating van het toevoegingsmiddel.	De toelating van het toevoegingsmiddel is te vinden in het EU Register toevoegingsmiddelen.	

	Facultatieve gegevens op het etiket	Uitleg	Uitzondering
6	Gegevens van toevoegingsmiddelen die niet onder bovenstaande verplichte vermelding vallen kunnen facultatief worden weergegeven, echter met tenminste: - de naam, of - bij aromatische stoffen, de functionele groep		
7	Toegevoegde hoeveelheid	Indien facultatief niet verplichte te etiketteren toevoegingsmiddelen uit de categorie sensorisch of nutritionele toevoegingsmiddelen worden vermeld op het etiket, dan moet de toegevoegde hoeveelheid vermeld worden conform punt 1.	
7	Totale hoeveelheid die tijdens de houdbaarheid is gegarandeerd conform punt 2	Indien facultatief toevoegingsmiddelen uit de functionele groep 'vitaminen, provitaminen en chemisch duidelijk omschreven stoffen worden geëtiketteerd.	

Let op:

- Voor toevoegingsmiddelen die niet verplicht moeten worden vermeld op het etiket, moet de voor de etikettering verantwoordelijke persoon op verzoek van de afnemer de namen, het identificatienummer en de functionele groep mededelen. Dit geldt niet voor aromatische stoffen (punt 5). De manier van mededelen is vormvrij.
- Als een toevoegingsmiddel tot meer dan één functionele groep behoort, wordt de functionele groep of categorie vermeld die past bij de voornaamste functie ervan in het desbetreffende diervoeder (punt 8).

Toegestane afkortingen functionele groepen

Functionele groep	Benaming	Afgekorte benaming
1h	Stoffen ter bestrijding van radionuclide contaminatie	Radionuclidebestrijders
1m	Stoffen te vermindering van de verontreiniging met mycotoxinen	Mycotoxineverminderaars
1n	Hygiënebevorderingsmiddelen	Hygiëneverbeteraars
2b	Aromatische stoffen	Smaakstoffen
3a	Vitaminen, pro-vitaminen en in chemische termen gedefinieerde stoffen met een gelijkaardige werking	Vitaminen
3b	Verbindingen van sporenelementen	Sporenelementen
3c	Aminozuren, de zouten en analogen daarvan	Aminozuren
3d	Ureum en zijn derivaten	Ureum
4c	Stoffen die een gunstig effect hebben op het milieu	Milieuverbeteraars

Etikettering van analytische bestanddelen conform artikel 17, lid 1, f), artikel 22, lid 1 en Bijlage VI, Hoofdstuk II

Onder het opschrift 'analytische bestanddelen' moet het volgende worden vermeld:

Mengvoeders	Doelsoorten	Analytische bestanddelen
Volledige diervoeders	Alle soorten	Ruw eiwit
	Alle soorten	Ruwe celstof
	Alle soorten	Ruw vet
	Alle soorten	Ruw as
	Alle soorten	Calcium
	Alle soorten	Natrium
	Alle soorten	Fosfor
	Varkens en pluimvee	Lycine
	Varkens en pluimvee	Methionine
Aanvullende diervoeders - Mineraalvoeders	Alle soorten	Calcium
	Alle soorten	Natrium
	Alle soorten	Fosfor
	Varkens en pluimvee	Lysine
	Varkens en pluimvee	Methionine
	Herkauwers	Magnesium
Aanvullende diervoeders - andere	Alle soorten	Ruw eiwit
	Alle soorten	Ruwe celstof
	Alle soorten	Ruw vet
	Alle soorten	Ruw as
	Alle soorten	Calcium $\geq 5\%$
	Alle soorten	Natrium
	Alle soorten	Fosfor $\geq 5\%$
	Varkens en pluimvee	Lysine
	Varkens en pluimvee	Methionine
Herkauwers	Magnesium $\geq 5\%$	

- de stoffen die onder dit opschrift worden aangegeven en eveneens sensorische of nutritionele toevoegingsmiddelen zijn, moeten worden vermeld met hun totale hoeveelheid.
- als de energiewaarde en/of het eiwitgehalte worden vermeld, gebeurt dit conform art. 11 van Vo (EG) 882/2004 (conform de uitslag van de analytische methode van onderzoek).

Bijlage 2: Voorschriften toevoegingsmiddelen en analytische bestanddelen voor niet-voedselproducerende dieren

Etikettering van toevoegingsmiddelen conform artikel 15, onder f), artikel 22, lid 1 en Bijlage VII

Punt in bijlage VII	Verplichte gegevens op het etiket	Uitleg	Uitzondering
1/9	Specifieke benaming en/of identificatienummer zoals vermeld in de toelating van het betreffende toevoegingsmiddel.	<p>Verplicht bij:</p> <ul style="list-style-type: none"> - middelen waarvoor een maximum gehalte is vastgesteld voor ten minste één niet-voedselproducerend dier; - zoötechnische voedermiddelen; - coccidiostatica en histomonostatica <p>Als een toevoegingsmiddel tot meer dan één functionele groep behoort, wordt de functionele groep of categorie vermeld die past bij de voornaamste functie ervan in het desbetreffende diervoeder</p>	
1/2	Toegevoegde hoeveelheid	<p>Verplicht bij:</p> <ul style="list-style-type: none"> - middelen waarvoor een maximum gehalte is vastgesteld voor ten minste één niet-voedselproducerend dier; - zoötechnische voedermiddelen; - coccidiostatica en histomonostatica <p>Uitdrukken als hoeveelheid toevoegingsmiddel, tenzij in de toelating een stof is vermeld in de kolom 'minimum/maximum gehalte'. Dan moet de toegevoegde hoeveelheid uitgedrukt worden als de hoeveelheid van die stof.</p>	Voor toevoegingsmiddelen die behoren onder de functionele groep 'vitaminen, provitaminen en chemisch duidelijk omschreven stoffen en die conform punt 1 moeten worden vermeld, mag de totale hoeveelheid die tijdens de volledige houdbaarheidsduur is gegarandeerd worden vermeld onder het opschrift 'analytische bestanddelen'.
1/5	Naam functionele groep conform Bijlage I, of de categorie conform artikel 6 uit Vo. 1831/2003.	<p>Verplicht bij:</p> <ul style="list-style-type: none"> - middelen waarvoor een maximum gehalte is vastgesteld voor ten minste één niet-voedselproducerend dier; - zoötechnische voedermiddelen; - coccidiostatica en histomonostatica <p>Dit is ook te vinden in de toelating van het toevoegingsmiddel in het EU Register toevoegingsmiddelen.</p>	<p>Alléén de naam van de functionele groep hoeft worden vermeld bij de volgende functionele groepen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - conserveermiddelen - antioxidanten - kleurstoffen - aromatische stoffen <p>De overige informatie uit punt 1 moet desgevraagd verstrekt worden.</p> <p>De benaming van de functionele groep als bedoeld in Bijlage I van Vo 1831/2003 kan worden vervangen door afkortingen. <i>Zie onderstaande tabel 'toegestane afkortingen'.</i></p>
4	Toevoegingsmiddelen waarbij de aanwezigheid ervan in woord of beeld of als grafische voorstelling in de etikettering wordt benadrukt moeten voldoen aan punt 1 of		

Punt in bijlage VII	Verplichte gegevens op het etiket	Uitleg	Uitzondering
	punt 2 naar gelang geval.		
9	De etiketteringsgegevens m.b.t. het juiste gebruik van het toevoegingsmiddel of de diervoeders zoals die zijn vastgesteld in de toelating van het toevoegingsmiddel.	In de toelating van elk toevoegingsmiddel afzonderlijk kunnen aanvullende etiketteringseisen vermeld staan. Raadpleeg hiervoor het EU Register toegelaten diervoederadditieven op internet.	
	Facultatieve gegevens op het etiket	Uitleg	Uitzondering
7	Gegevens van toevoegingsmiddelen die niet onder bovenstaande verplichte vermelding vallen kunnen facultatief worden weergegeven, echter tenminste: - de naam, of - bij aromatische stoffen, de functionele groep		
8	Toegevoegde hoeveelheid	Indien facultatief niet verplichte te etiketteren toevoegingsmiddelen uit de categorie sensorisch of nutritionele toevoegingsmiddelen worden vermeld op het etiket, dan moet de toegevoegde hoeveelheid vermeld worden conform punt 1.	
8	Totale hoeveelheid die tijdens de houdbaarheid is gegarandeerd conform punt 2	Indien facultatief toevoegingsmiddelen uit de functionele groep `vitaminen, provitaminen en chemisch duidelijk omschreven stoffen worden geëtiketteerd.	

Let op:

- Voor toevoegingsmiddelen die niet verplicht moeten worden vermeld op het etiket, moet de voor de etikettering verantwoordelijke persoon op verzoek van de afnemer de namen, het identificatienummer en de functionele groep mededelen. Dit geldt niet voor aromatische stoffen. De manier van mededelen is vormvrij.
- Als een toevoegingsmiddel tot meer dan één functionele groep behoort, wordt de functionele groep of categorie vermeld die past bij de voornaamste functie ervan in het desbetreffende diervoeder.

Toegestane afkortingen functionele groepen

Functionele groep	Benaming	Afgekorte benaming
1h	Stoffen ter bestrijding van radionuclide contaminatie	Radionuclidebestrijders
1m	Stoffen te vermindering van de verontreiniging met mycotoxinen	Mycotoxineverminderaars

Functionele groep	Benaming	Afgekorte benaming
1n	Hygiënebevorderingsmiddelen	Hygiëneverbeteraars
2b	Aromatische stoffen	Smaakstoffen
3a	Vitaminen, pro-vitaminen en in chemische termen gedefinieerde stoffen met een gelijkaardige werking	Vitaminen
3b	Verbindingen van sporenelementen	Sporenelementen
3c	Aminozuren, de zouten en analogen daarvan	Aminozuren
3d	Ureum en zijn derivaten	Ureum
4c	Stoffen die een gunstig effect hebben op het milieu	Milieuverbeteraars

Etikettering van analytische bestanddelen conform artikel 17, lid 1, f), artikel 22, lid 1 en Bijlage VII

Onder het opschrift 'analytische bestanddelen' moet voor de verschillende typen diervoeders het volgende worden vermeld:

Mengvoeders	Doelsoorten	Analytische bestanddelen
Volledige diervoeders	Honden, katten en pelsdieren	Ruw eiwit
	Honden, katten en pelsdieren	Ruwe celstof
	Honden, katten en pelsdieren	Ruw vet
	Honden, katten en pelsdieren	Ruw as
Aanvullende diervoeders-mineraalvoeders	Alle soorten	Calcium
	Alle soorten	Natrium
	Alle soorten	Fosfor
Aanvullende diervoeders - andere	Honden, katten en pelsdieren	Ruw eiwit
	Honden, katten en pelsdieren	Ruwe celstof
	Honden, katten en pelsdieren	Ruw vet
	Honden, katten en pelsdieren	Ruw as

- de stoffen die onder dit opschrift worden aangegeven, en eveneens sensorische of nutritionele toevoegingsmiddelen zijn, moeten worden vermeld met hun totale hoeveelheid;
- als de energiewaarde en/of het eiwitgehalte worden vermeld, gebeurt dit conform art. 11 van Vo (EG) 882/2004 (conform de uitslag van de analytische methode van onderzoek).

Bijlage 3: Aanvullende voorschriften voor diervoeders met bijzonder voedingsdoel (dieetvoeders)

De aanvullende etiketteringsvoorschriften voor dieetvoeders staan in Verordening (EU) Nr. 2020/354. In deel A van de bijlage staan de algemene regels, in de tabel in Deel B kunnen per 'bijzonder voedingsdoel' nog aparte specifieke voorschriften in de kolommen zijn opgenomen. Voor alle dieetvoeders geldt dat de gegevens uit de tabel in Deel B van de Bijlage van Vo 2020/354 op het etiket moeten worden opgenomen (art. 18, onderdeel b). Let hierbij ook op de voetnoten onderaan de tabel!

Als een diervoeder met een bijzonder voedingsdoel voor meer dan één bijzonder voedingsdoel is bestemd, moeten alle van toepassing zijnde vermeldingen uit Deel B worden geëtiketteerd (Vo 2020/354, Bijlage, Deel A, punt 7).

Zie onderstaande tabel voor de specifieke voorschriften en de toelichting daarop.

Artikel	Verplichte gegevens op het etiket	Uitleg en overige voorwaarden uit Deel A van de Bijlage uit Vo 2020/354
Vo 767/2009, 18, b)	Kolom 1: bijzonder voedingsdoel	Tekst letterlijk overnemen.
	Kolom 2: essentiële voedingskenmerken	<p>Als voor hetzelfde voedingsdoel met 'en/of' meer dan één groep essentiële voedingskenmerken zijn aangegeven, mag de fabrikant kiezen om 1 of beide groepen te gebruiken om het bijzondere voedingsdoel te bereiken. Voor elke optie staan de etiketeringseisen in kolom 4.</p> <p>Als een essentieel voedingskenmerk kwantitatief wordt aangegeven zijn artikel 17, lid 2 en de toleranties in Bijlage IV van toepassing. Als er geen tolerantie voor etikettering in de Bijlage is vastgesteld, dan is een technische afwijking van 15% toegestaan.</p> <p>Als toevoegingsmiddelen worden vermeld zijn de etiket bepalingen van toevoegingsmiddelen van toepassing en moet het gebruik ervan overeenkomen met het gespecificeerde essentiële voedingskenmerk</p> <p>In geval van beoogd gebruik waarvoor in kolom 2 een concentratie van bepaalde toevoegingsmiddelen voor diervoeding van meer dan 100 maal het desbetreffende vastgestelde maximumgehalte in volledige diervoeders is toegestaan voor aanvullende diervoeders, mag de concentratie van die toevoegingsmiddelen niet meer dan 500 maal het desbetreffende vastgestelde maximumgehalte in volledige diervoeders bedragen, behalve in het geval van de in punt 10 bedoelde boltoepassingen. De opname van dergelijke aanvullende diervoeders in de diervoeding moet ervoor zorgen dat inname door het dier overeenstemt met het vastgestelde maximumgehalte in volledige diervoeders.</p>
	Kolom 3: soort of categorie dieren	
	Kolom 4: vermeldingen op het etiket	<p>Deze moeten letterlijk op het etiket worden vermeld.</p> <p>De vermeldingen zijn kwantitatief van aard</p> <p>Als toevoegingsmiddelen worden vermeld zijn de etiket bepalingen van toevoegingsmiddelen van toepassing en moet het gebruik ervan overeenkomen met het gespecificeerde essentiële voedingskenmerk.</p> <p>Als bij bepaalde te vermelden stof die ook als toevoegingsmiddel is toegelaten 'totaal' staat, wordt het totale gehalte van de stof in de rubriek 'analytische bestanddelen' vermeld.</p>

Artikel	Verplichte gegevens op het etiket	Uitleg en overige voorwaarden uit Deel A van de Bijlage uit Vo 2020/354
	Kolom 5: aanbevolen gebruiksduur	Aangeven van minimale – en maximale gebruiksduur waarmee het bijzondere voedingsdoel normaal moet zijn bereikt. De fabrikant mag binnen deze grenzen een preciezere gebruiksduur aanbevelen.
	Kolom 6: overige bepalingen	Hier staan voor sommige 'bijzondere voedingsdoelen' aanvullende etiketteringsvoorschriften
Vo 2020/354 Bijlage, Deel A, punt 8	Bij aanvullende mengvoeders: advies over de samenstelling van het dagrantsoen	Deze moet in de instructies voor correct gebruik worden opgenomen
Vo 2020/354 Bijlage, Deel A, punt 10	Bij bolussen: - de maximale duur van continue afgifte, en - de dagelijkse afgifte voor elk toevoegingsmiddel waarvoor een maximum gehalte in volledige mengvoeders is vastgesteld	<p>Bolus = een voedermiddel of aanvullend diervoeder voor individuele orale toediening met vertraagde afgifte (over meer dan 24 uur) van de verbindingen.</p> <p>De exploitant dat de bolus in de handel brengt moet over bewijs beschikken dat het dagelijks gehalte van het toevoegingsmiddel in het spijsverteringskanaal niet hoger ligt, dan het maximum gehalte dat is vastgesteld per kg volledig diervoeder gedurende de volledige voederperiode (effect van vertraagde afgifte)</p>